

KONSERVAATTORI

LII-
TION
LEHTI

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO RY
NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION RF
NRO 117 2/2014

**PKL Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen
osasto ry.**
c/o Suomen museoliitto
Annankatu 16 B 50
00120 Helsinki

www.konservaattoriliitto.fi

Konservaattoriliiton lehden toimituskunta

Marleena Vihakara toimittaja
marleena.vihakara@gmail.com

Hanna-Leena Väisänen toimitussihteeri
toimitussihteeri.pkl@gmail.com

Satu Haapakoski taittaja
Konservointikilta osk
Porintie 3, 00350 Helsinki
puh. 044-7130654
haapakoski.satu@gmail.com

Seuraava numero

118 3/2014 ilmestyy syksyllä 2014

Aineistot tuleviin lehtiin

Aineistot vuoden kolmanteen lehteen tulee toimittaa
elokuun 17. päivään mennessä osoitteeseen:

pkllehti@gmail.com
marleena.vihakara@gmail.com

Painovuosi 2014

**Kannen kuva:
Jiri Oliver Taleva**

ISSN 0780-0223
Levikki 300 kpl
4 numeroa vuodessa

Painopaikka:
Unigrafia Oy Yliopistopaino
Hiomotie 3
00380 Helsinki

Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osasto ry ja Konservattoriliiton lehti
eivät vastaa artikkelien ja ilmoitusten sisällöstä.

Lehden toimitus varaa oikeuden muokata aineistoa.

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan palsta	4
Toimituksen sananen	5
Haluaisitko toimittajaksi?	6
Konservaattoriiton uusi taloudenhoitaja Emmi Heinonen	7
Artikkelit	
Perinnejuna Valtterin entisöinti	8
Konservaattorin professio, kansallisia erikoispiirteitä näköpiirissä	28
Konferenssit, seminaarit, tapahtumat	
Kuvia PKL:n koulutuspäiviltä Hyvinkään Rautatiemuseosta	14
Digital X-Radiography Course	16
Men and Books: From Microorganisms to Megaorganisms	20
Kuka työskenteli Firenzessä tulvavahinkojen konservointityössä vuosina 1967—1970?	26
Konservaattoreiden valmistujaisjuhlat	31
PKL-Viralliset tiedotteet ja ilmoitus asiat	
Kutsu syksyn koulutuspäiville Tampereelle 10.10.2014, sekä PKL:n kokouskutsu	32
Monumental treasures- Preservation and conservation	34
Lehtiudistus alkaa nyt!	35
Toimintakertomus 2013	36
Pohjoismaisen konservaattoriiton tilinpäätös	40

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Hyvät jäsenet, bästa medlemmar,

Liittomme hallituksessa on keskusteltu konservointikoulutukseen liittyvästä problematiikasta. Koulutuskysymyshän nostettiin jäsenistön taholta esiin Turun koulutuspäivillä viime syksynä. Osa jäsenistöstä haluaisi siirtää konservointikoulutuksen yliopistoon ja saada konservoinnille oman professuurin. Tämä lienee ollut tavoitteena monella jo konservointikoulutuksen alkuajoista lähtien. On myös niitä, joiden mielestä opintoväylien avautuminen yliopistoon kaikille konservattorin tutkinnon suorittaneille tai jatkokouluttautuminen yamk-tutkinnon avulla riittävät. Koulutuskysymykseen liittyy olennaisesti E.C.C.O:n suositukset, joiden mukaan konservattorin pätevyteen tarvitaan 300 opintopistettä, mikä yleensä tarkoittaa viiden vuoden opintoja. Metropolian amk-tutkinto ei siis täytä E.C.C.O:n kriteereitä. Samankaltainen tilanne on tosin useissa muissakin maissa. Ruotsissa konservointikoulutus on Göteborgin yliopistossa, missä on mahdollista jopa väitellä tohtoriksi. Useimmat tyytyvät kuitenkin kandidaatin kolmivuotiseen tutkintoon, mikä ei myöskään yllä E.C.C.O:n suositusten tasolle. Vaikka Metropolian amk-tutkinnon sisältö antaa hyvät lähtökohdat ammatissa menestymiselle, sen puutteellinen laajuus rajoittaa suomalaisten mahdollisuuksia ottaa osaa kansainvälisiin vaihto-ohjelmiin.

Mahdollisuudet jatkokouluttautumiseen ovat viime vuosina parantuneet. Master of Arts –tutkinnon eli E.C.C.O:n suositusten tasolle pääsee Metropoliasa suorittamalla AMK-tutkinnon jälkeen yamk-opinnot. Myös yliopistoväylä on kaikille konservattoreille avoinna, kun Jyväskylän yliopiston museologian laitokselle on mahdollista hakea avoimen haun kautta. Konservattorin amk-tutkinto noteerataan kandidaatin tutkinnon tasoiseksi, joten filosofian maisterin tutkintoon tarvitaan vain aine- ja syventävät opinnot museologiasta. Näitä väyliä monet ovatkin jo käyttäneet.

Vaikuttaa siltä, että konservattoreiden koulutustaso on kohonnut vauhdilla viime vuosina. Onkin erikoista, että tämän kevään työehtosopimusneuvotteluissa konservattoreita ollaan ilmeisesti sijoitta-

massa samaan kategoriaan alemman koulutustason, kuten museomestareiden kanssa. Konservattoreiden palkkataso on lyhyen kyselyn perusteella erittäin kirjava. Työehtosopimuksissa ei ole pätevyysvaatimuksia konservattoreille, minkä seurauksena palkkataso riippuu usein esimiehen arvostuksesta. Työehtosopimusneuvottelujen henki ei vastaa mitenkään eurooppalaista trendiä, joka on nostanut konservoinnin koulutusstandardit korkealle tasolle.

Hallitus haluaa kuulla jäsenistön näkökulmia aiheesta. Kartoitamme parhaillaan muiden maiden tilannetta vertailua varten. Tavoitteena on keskustella koulutuskysymyksestä ensi kevään vuosikokouksen yhteydessä.

Tämän kevään koulutuspäivät pidettiin onnistuneesti Hyvinkään rautatiemuseossa. Rungas osallistujajoukko sai nauttia sujuvista järjestelyistä ja mielenkiintoisista luennoista. Kiitos järjestämistä vastuussa olleille ja kaikille puhujille!

Sekä Metropoliala että Seinäjoen ammattikorkeakoulusta on tänä keväänä valmistunut uusia konservattoreita. Lämpimät onnitukset kaikille amk- ja yamk –tutkinnon suorittaneille! Toivotan teille omasta ja koko Konservattoriliiton puolesta menestystä urallanne! Muistutan myös, että toimiminen Konservattoriliiton luottamustehtävissä on antoisaa ja se on myös meriittiä työn haussa. Parhaillaan tarvitsemme lisää puurtajia lehtitiimiin, jossa saa olla aina alan näköalapaikalla.

Kannustan kaikkia suurten konservointikohteiden parissa työskennelleitä vastaamaan Monumental Treasures – Preservation and Conservation –kongressin call for papers –kutsuun. Lisätietoja osallistumisesta tämänkin lehden sivuilla.

Rentouuttavaa kesää

Nina Jolkkonen-Porander

TOIMITUKSEN SANANEN

Tämän vuoden kevät on ollut vilkasta ja elävää aikaa konservointikoulutuspäivien, -seminaarien ja -konferenssien saralla, niin koti- kuin ulkomailta. PKL:n oma koulutuspäivä Hyvinkäällä oli jälleen kerran onnistunut tapahtuma niin luentoensa kuin muunkin ohjelman osalta. Perinnejuna Valterin ja sen kunnostusprojekti sekä onnistunut lopputulos oli meille kaikille Hyvinkäällä olleille mieliinpainuva kokemus. Tässä lehdessä **Iiro Niemi** esittelee huikeman projektin myös niiden jäsenten iloksi, jotka eivät Hyvinkäälle päässeet. **Pia Klaavu** puolestaan kertoo Norjan Stavangerissa 7.-9.5.2014 pidetystä digitaalisen röntgenkuvauksen kursista. Itse osallistuin yhdessä **Liisa Valkeapään** kanssa Itävallassa huhti-toukokuun vaihteessa järjestettyyn *Men and Books* -konferenssiin PKL:n juhlavuoden erikoisstipendin avulla. Tuosta reissusta olemme kirjoittaneet matkaraportin luettavaksenne.

Jaamme lisää seminaariantia syyskuussa ilmestyvässä 3/2014 lehdessä, jossa saamme katsauksen Kööpenhaminassa huhtikuussa pidetystä *Care and Conservation of Manuscripts* -seminaarista sekä Helsingissä toukokuun alussa pidetystä esinetutkimusverkosto Artefactan *How do we study objects – Analyses in artefact studies* -seminaarista.

Helsingissä 21.–23.10.2015 järjestettävä Pohjoismaisen konservattoriiliiton kansainvälinen kongressi *Monumental Treasures – Preservation and Conservation* tarjoaa konservattoreille ja muille kulttuuriperintöalan toimijoille jälleen oivan tilaisuuden tiedonvaihtoon ja verkostoitumiseen. Kongressin call for papers löytyy tämän lehden sivuilta. Toivottavasti kaikki monumentaalikohteiden parissa työskennelleet ja työskentelevät hyödyntävät tämän hienon tilaisuuden omien projektiansa esittelyyn.

Konservattoreiksi koulututtuneita juhlittiin ke- säkuussa Vantaan Metropoliaassa. Myös PKL muisti valmistuvia jäseniään stipendein. Julkaisemme sekä valmistuneiden nimet että stipendin saaneet ja onnittelemme kaikkia valmistuneita.

Meitä kaikkia konservattoreita erikoisalaan katsomatta koskettavista tärkeistä kuntatyönantajan ja

kunta-alan palkansaajan sopijajärjestöjen sopimustilanteen ajankohtaisista kuulumisista raportoi **Päivi Kyllönen-Kunnas** artikkelissaan *Konservaattorin professio, kansallisia erikoispiirteitä näkyvissä*. **Mirja-Liisa Weismaa-Pietarila** kehoittaa Firenzen tulvien pelastustoimintaan vuosina 1967-1970 osallistuneita ilmoittautumaan. Nimi- ja yhteytietojen lisäksi kerätään tietoja kirjallisista ja kuvallisista pelastustyöstä tehdyistä dokumenteista. Weismaa-Pietari kerää yhdessä **Tuulikki Kilpisen** kanssa näitä tietoja, jotka he välittävät Italiaan. Lisää tietoa tästä lehden sivuilla.

Kevät on tuonut tullessaan muutoksia myös liiton luottamustehtävissä toimivien henkilöiden kokoonpanoon: **Emmi Heinonen**, joka esittäytyy lehdessämme, ottaa vastaan taloudenhoitajan tehtävät **Henna Koskisen** luopuessa niistä. Kiitämme Hennaa ja toivotamme Emmiin tervetulleeksi mukaan PKL:n toimintaan.

Myös lehden toimituksessa puhaltavat muutosten tuulet. Tässä yhteydessä käytän tilaisuutta hyväkseni ja kiitän omasta ja toimituskunnan sekä koko PKL:n puolesta **Tuija Toivasta**, joka luopuu lehden toimittajan paikasta siirtyessään aktiiviksi kotimaansa Sveitsin konservointiyhdistystoimintaan. Kiitämme Tuijaa hänen useamman vuoden kestäneestä panoksestaan lehtemme ja koko PKL:n hyväksi. Samalla on lehden toimitukseen avautunut toimittajan paikka, mutta haemme yhden sijasta useampaa toimittajaa. Lisää tietoa toimittajan tehtävään hakemisesta sekä lehtisuudistuksesta, sähköiseen lehteen siirtymisestä ja painetusta versiosta luopumisesta löydät lehden sivuilta.

Jälleen kerran kiitän kaikkia lehteen kirjoittaneita innokkuudestanne jakaa informaatiota sekä muita lehden toteutukseen ja ilmestymiseen osallistuneita panoksestanne ja avustanne. Ja teille kaikki lukijat, toivotan aurinkoisen ja lämpimän kesän ja rentouttavan loman lisäksi hyviä lukuhetkiä lehtemme parissa.

Marleena Vihakara

HALUAISITKO TOIMITTAJAKSI?

Konservaattoriiliton neljä kertaa vuodessa ilmestyvän lehden toimituskuntaan tarvitaan lisää toimittajia.

Toimittajan tehtävänä on suunnitella kunkin lehden sisältö, kerätä ja oikolukea lehdessä ilmestyvä materiaali tehden yhteistyötä toisen toimittajan, taittajan ja toimitussihteerin kanssa. PKL:n lehden toimittajana työskentely ei edellytä aikaisempaa kokemusta, hyvä, energinen ja innovatiivinen asenne katsotaan eduksi.

Tehtävästä kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Marleenaan: marleena.vihakara@gmail.com tai Hanna-Leenaan: toimitussihteri.pkl@gmail.com

KONSERVAATTORIITON UUSI TALOUDENHOITAJA

EMMI HEINONEN

Valmistuin paperikonservattoriksi EVTEK-Muotoiluinstituutista vuonna 2008. Sen jälkeen siirryin Mikeliin Kansalliskirjaston digitointi- ja konservointikeskuksen palvelukseen vähän yli kolmeksi vuodeksi. Lyhyen sijaisuuden ehdin tehdä myös Kansallisarkistossa, mutta nyt olen Turun maakunta-arkistossa hoitovapaan sijaisena.

Yhteystiedot ja uusi laskutusosoite:
Vähäheikkiläntie 51 A 17
20810 Turku
emmi_heinonen@luukku.com

PERINNEJUNA VALTTERIN ENTISÖINTI

Vuosi 2012 oli Suomen Rautatielaitokselle juhluvuosi, sillä tuolloin rautatiet Suomessa saavuttivat 150 vuoden iän. VR juhlisti tasavuotia mm. kunnostuttamalla nelivaunuisen *Perinnejuna Valtterin*, joka liikkuikin vuoden aikana ahkerasti juhlapahtumissa pitkin rataverkkoa, aina Rovaniemä myöten.

PKL:n kevään koulutuspäivien ohjelmaan kuului vierailu Suomen Rautatiemuseoon Hyvinkäälle, jossa pääasiallisena tutustumiskohteena oli Perinnejuna Valtteri ja sen entisöinti. Kerrottakoon heti alkuun, että perinnejunan nimi ”Valtteri”, tulee junakokonaisuuteen kuuluvasta salonkivaunusta, joka alkuaan toimi teollisuuspatruuna **Walter Ahlströmin** yksityisenä virkavaununa.

Mikä on Perinnejuna Valtteri?

Perinnejuna koostuu neljästä puurakenteisesta matkustajavaunusta, sekä dieselsähköisestä Dr13-linjave-turista vuosimallia 1965. Veturi on kunnostettu tal-kootyönä aktiivisten rautatieharrastajien toimesta jo vuosituhannen alussa, ja se on tuosta lähtien ollut toimintakuntoisena osa Suomen Rautatiemuseon ko-koelmaa. Perinnejunaprojektin yhteydessä veturiin li-sättiin junakulunvalvontalaite, mikä mahdollistaa sen vapaamman käytön rataverkolla. Teknisten muutosten tekeminen museoveturiin ei ole ensisijaisen toi-vottavaa, ja ne pyrittiinkin tekemään harkiten ja ve-turin olemusta kunnioittaen.

Junan vaunusto on seuraava: Salonkivaunu A100

(valmistunut 1927, entisöity 1970 -luvun asuun), III lk päivävaunu Ei 22272 (valmistunut 1948, palautettu tähän asuun), yhdistetty kahvila / II lk vaunu Eik 22348 (valmistunut 1947, entisöity 1950–60-luvun asuun) sekä yhdistetty konduktööri / II lk lähiliikennevaunu EFi 22378 (valmistunut 1947, entisöinnissä jätetty 1970–80-luvun asuun). Junan kolme viimeksi mainittua vaunua ovat valmistuneet keskenään identtisinä. Rautatiekalusto on pitkäikäistä ja elinkaarensa aikana sitä saneerataan jopa useaan otteeseen. Kaikki perinnejunan vaunut ovat läpikäyneet näitä muutostöitä, ja ne on entisöintiprosessissa tarkoituksellisesti saatettu eri aikakausien asuihin. Näin museokävijä tai perinnejunan matkustaja voi havainnoida koko puuvaunujen elinkaaren ja vaunuston kehityksen kaikkine muutoksineen.

Kunnostusaikataulu ja olosuhteet

Perinnejunan kunnostettiin yhteistyössä VR:n ja Suomen Rautatiemuseon kesken. Museo vastasi lähinnä tutkimustyöstä ja ohjasi käytännön kunnostustyötä. Lisäksi museo etsi tarvittavia materiaaleja ja tarvittaessa teetti niitä. Museo myös organisoisi täysin vaunun A100 sisätyöt.

Suomen Rautatiemuseo on ainoa pohjoismaainen rautatiemuseo, jolla ei ole omia tiloja ja omaa henkilökuntaa liikkuvan kaluston, eli veturien ja vaunujen entisöintiin. Tämän vuoksi perinnejunan Valtterikin kunnostettiin pääosin VR:n Pieksämäen konepajalla. Myöskään museoammatillista henkilökuntaa ei tästä syystä ollut koko aikaa paikalla, työn tekivät pääasiassa konepajan oma henkilökunta sekä aliurakoitsijana ulkopuolinen puusepäntiike.

Entisöintiprojektin aikataulu oli erittäin tiukka.

Salonkivaunun A100 ns. massakaton viimeistelybiekoitusta VR Pieksämäen konepajalla

Pieksämäen konepajalla oli kunnostettavanaan neljä puukorista matkustajavaunua, aikaa noin puolitoista vuotta. Työ alkoi alkusyksyllä 2010 salonkivaununla A100. Tämän vaunun kanssa haettiin oppia ja harjoiteltiin käytänteitä seuraavia vaunuja varten. Vaunuihin mm. palautettiin ajanmukaiset ns. massakaton, joiden tekemisestä ei museovaunujen kohdalla ollut aiempaa kokemusta. Lisäksi kaikki vaunut paneloitiin uudelleen haapapaneelilla, mikä on ollut puuvaunujen aktiivikäytön aikana käytäntö.

Vaunu A100 kunnostettiin konepajatyönä korin ja aluskehysten osalta. Tämän jälkeen vaunu siirrettiin sisätyöt varten Suomen Rautatiemuseon tiloihin Hyvinkäälle maaliskuussa 2011, noin kaksi kuukautta suunniteltua aikataulua jäljessä. Satasen osalta sisätyöt tehtiin museolla vuoden 2012 alkupuolivaiheeseen saakka.

Satasen jälkeen konepajalla otettiin työn alle kolme muuta vaunua, joita tehtiin lomittain, siten, että työskentely oli mahdollisimman tehokasta. Kaikissa näissä vaunuissa tuli yllätyksenä ilmi pahempia lahovaurioita kuin oli osattu odottaa. Tämä teetti ylimääräistä työtä. Vaunu A100 oli sitä vastoin säilynyt koriltaan erittäin hyvänä, koska sitä ei ollut säilytetty taivasalla.

Toteutuksen puolesta olisi ollut toivottavaa, että museo olisi voinut tehdä kaikista vaunuista kunnollisen taustatutkimuksen jo ennen työn aloittamista. Tämä ei valitettavasti nyt toteutunut, ja tutkimustyötä jouduttiin tekemään rinnakkain kunnostustyön kanssa, osin hyvinkin kiireisellä aikataululla. Tutkimustyössä käytettiin apuna paitsi arkistolähteitä, myös rakennetutkimuksia itse vaunuissa. Rakenteissa ja kerrostumissa tehdyt havainnot vahvistivat monia avoimia kysymyksiä mm. käytettyjen värien sekä verhoilumateriaalien suhteen. Näin myöhäisessä vaiheessa toteutunut tutkimus aiheutti kuitenkin sen, että suuntalinjoja kunnostuksen suhteen muutettiin kesken työn oikeamman lopputuloksen saavuttamiseksi. Tämä puolestaan tarkoitti, että joitain asioita jouduttiin tekemään jopa uudelleen. Tavoitteena kalustoyksiköiden kunnostamisessa on ollut toteuttaa mahdollisimman ehyt, yhden aikakauden kokonaisuus. Ei kombinaatiota eri aikatasoista, jolloin entisöity vaunuyksilö ei edustaisi ehyenä mitään selkeää asua, jossa se on joskus elinkaarensa aikana rataverkolla liikkunut.

Vaunusto valmistui esittelytilaisuuteen tammiukuussa 2012. Joitain pienempiä yksityiskohdista sekä verhoja lisäiltiin vielä tämän jälkeenkin. VR on mahdollistanut lisäksi joidenkin edelleen

puuttuvien täydennysten toteuttamisen nyt myöhemmin, vuosihuoltojen yhteydessä. Tämä saattaa vaunuston vielä paremmin tavoitetilaa, edustamaan mahdollisimman täydellisesti valittua aikatasoa.

Muutamia sanoja vaunuyksilöistä

III lk vaunu Ei 22272

Sotien jälkeen oli rautatiekalusto loppuun ajettua. Uusia vaunuja piti saada liikenteeseen nopeasti helpottamaan kalustopulaa. Vaunu Ei 22272 valmistui tähän tarpeeseen usean sarjalaisensa tavoin varsin karuna ja pelkistettynä Pasilan konepajalta vuonna 1948. Tämä vaunuyksilö saneerattiin melko uutena 1950-luvulla, jolloin vaunun sisustus uusittiin täydellisesti. Jotakuinkin tässä asussa vaunu oli säilynyt meidän päiviimme, joskin erittäin pahoin vaurioituneena

Eniten vaunuista ovat entisöinnissä muuttuneet vaunut Ei ja Eik. Vaunu Ei 22272 oli päässyt katon huollon laiminlyönnin vuoksi varsin huonoon kuntoon ja se jouduttiin entisöinnin yhteydessä rakentamaan puuosiltaan noin 70 %:sti uudelleen. Linjattiin, että vaunu palautetaan sellaiseksi kuin se oli valmistuessaan vuonna 1948. Tämä oli sen puolesta helppo päätös, että mitään autenttista ei kuitenkaan olisi huonon kunnan vuoksi pystytty säästämään.

Vaunun vaiheita tutkittiin museon arkistolähteistä. Lisäksi vaunua purettaessa kerättiin tietoa rakenteista. Näistä palasista pystyttiin päättelemään vaunun valmistumisaikainen asu penkkityyppiin.

Vaunu Ei 22272 runkotyövaiheessa VR:n Pieksämäen konepajalla keväällä 2011. Kuvasta hahmottuu selkeästi, kuinka perusteellisesti vaunu oli puuosiltaan rakennettava uudelleen.

hattuhyllyratkaisuihin, sekä värityksiin. Lattiasta löytyi jopa jälkiä alkuperäisen lattialinoleumin asennustavasta, jolla tavalla tehty lattia vaunuun palautettiin. Kunnostustyön yhteydessä saatiin taltioitua arvokasta tietoa sodanjälkeisten vaunujen sisustusratkaisuista. Koko vaunun sisustus on uudelleenrakennettu puuseppien ja metallimiesten toimesta. III-luokan vaununa interiööreistä löytyy mm. puupenkit.

Kahvilavaunu Eik 22348

Tämä vaunuyksilö valmistui vuonna 1948 vaunun 22272 kaltaisena puupenkkisenä III lk:n vaununa ja sekin saneerattiin 1950-luvulla sisätiloiltaan täysin uusiksi sekä varustettiin tuolloin kahvilaosastolla.

Päivävaunu Ei 22272 oli vaurioitunut erittäin pahoin, ja se oli hyvin pitkälti puuosiltaan uudelleenrakennettava. Tästä syystä vaunu päätettiin palauttaa varhaisimpaan asuunsa. Kuvassa vaunu ennen entisöintiä, sekä entisöinnin jälkeen. Entisöidystä vaunusta puuttuvat vielä kuvassa verhot, sekä muita interiöörien yksityiskohdita.

Kahvilavaunu Eik 22348 väliaikaisuojattuna siirtoteleillään VR:n Pieksämäen konepajalla kesällä 2011.

Seuraava muutostyö toteutettiin 1970-luvun alussa, jolloin vaunusta tehtiin ”Kiskoteekki” –discovaunu tanssisaleineen ja värivaloineen. Kiskoteekki oli ainoa meidän päiviimme säilynyt aihio puukorisesta kahvilavaunusta, ja tästä syystä se palautettiin perinnejunaprojektin yhteydessä takaisin aiempaan asuunsa kahvilavaunuksi, discovaunun ollessa rautatiehistoriassa marginaali-ilmio.

Museon arkistoista löytyi piirustusten ym. ohel-la kahvilaosaston suunnitelleen arkkitehdin laatima sisustussuunnitelma. Lisää tietoa vaunun aikaisemmasta asusta löytyi vaunun rakenteista. Kaikesta tästä tiedosta pystyttiin rakentamaan kokonaisuus, jonka avulla vaunun aikaisempi asu pystyttiin päättämään rakenteineen, materiaalityypeineen sekä sisustukseineen.

Vaunun palauttamiseksi kahvilavaunuaikaiseen asuunsa etsittiin oikeanvärisiä linoleumeja seinä- ja lattiapinnoiksi useilta eurooppalaisilta valmistajilta. Vaunun seiniin teetettiin Iki-levyjä oikeilla kuoseilla, joskin aikataulullisista syistä kuvio oli pakko toteuttaa tarrakalvolla. Ajanmukaiset värisävyt tutkittiin ja määritettiin kaivamalla ne esiin uudempien maalikerrosten alta. Vaunun matkustamo-osastoihin teetettiin erikoistilauksena ajanmukaiset siipipyörälogolliset verhot, ja kahvilaan sisustussuunnitelman mukaiset vaaleat yksiväriset verhot.

Konduktööriosastollinen päivävaunu EFi 22378

Tämäkin vaunu oli alkujaan vaunua 22272 vastaava. Saneerattaessa näitä karuja sotien jälkeen valmistettuja vaunuja 1950-luvulla, muutettiin osa niistä vau-

Tekstiilikonservaattori Ilsi From ripustamassa verhoja kahvilavaunun Eik 22348 kahvilaosastoon vaunuston siirtoajolla esittelytilauuteensa Helsinkiin. Ilsi From vastasi projektin kaikista tekstiilielementeistä, painottuen erityisesti salonkivaunun A100.

nu 22378 mukaan lukien matkatavara- ja konduktööriosastolla varustetuksi II-luokan päivävaunuksi. Viimeisin muutostyö vaunulle tehtiin 1970-luvulla, jolloin vaunulle tehtiin lähiliikennesaneeraus varustamalla se mm. sähkölämmityksellä ja loisteputkivaloilla.

Entisöintiprosessissa konduktööriosastollinen päivävaunu 22378 päätettiin säilyttää tässä asussaan, missä se liikkui rataverkollamme viimeiset vuosikymmenensä. Vaunun rakenteelliset vauriot korjattiin, mutta autenttisia pintoja pystyttiin säilyttämään hyvin paljon.

Salonkivaunu A100

Vaunu A100 on Suomen ainoa yksityisessä käytössä ollut salonkivaunu. Se valmistui Ahlström-yhtiön omana työnä yhtiön Varkauden konepajalta vuonna 1927. Vaunun sisustustyöt on tehty Turussa N. Boman -yhtiön toimesta. Vaunu oli myös Ahlströmin omaa suunnittelua, mistä johtuen se poikkeaaakin havaittavasti VR:n vastaavasta vaunukalustosta. Vuorineuvos Walter Ahlström käytti vaunua liikematkoillaan ympäri Suomea sijaitsevien tehtaiden väliä liikkueensa, ja pystyi käyttämään näin matka-ajan työskentelyyn. Vaunu liitettiin kulkiessaan VR:n normaaleihin vuorojuniin. Myöhemmin vaunu myytiin VR:lle, ja se oli liikenteessä eri käyttötarkoituksissa aina 1990-luvun lopulle saakka, eli noin 70 vuotta.

Koska salonkivaunua oli säilytetty hylkäämisensä

jälkeen katon alla, oli se säilynyt myös interiööriensä puolesta verrattain hyvänä. Tämä mahdollisti konservointilähtöisen lähestymistavan kunnostamisen suhteen. Tässäkin vaunussa oli tehty vuosikymmenten aikana muutoksia, mutta suuri osa pinnoista oli silti alkuperäisiä. Alkuun haikailtiin vaunun palauttamista mahdollisimman tarkoin valmistumisvuotensa 1927 asua vastaavaksi, mutta ajatus tyrmättiin useastakin syystä, joista mainitsen kaksi painokkainta: 1: Rakenteellisesti muutos vuoden 1927 asuun olisi ollut täysin mahdotonta. Mm. alkuperäisiä telejä ei saisi enää takaisin, jolloin saatettaessa vaunu muutoin ulkoisesti alkuperäiseen asuunsa, tulisi siitä silmin havaittavasti sellainen, millainen se koskaan ei ole ollut, eikä edustaisi mitään aikatasoa.

2: Interiöörit olivat osin tuoreempine kerroksineen ja verhoiluineen niin hyvin säilyneet, että mielestämme eettisempi lähestymistapa oli säilyttää nämä pinnat, kuin lähtää uusimaan niitä alkuperäistä vastaaviksi. Etenkin kun aikataulu oli niin tiukka, ettei se käytännössä olisi mahdollistanut riittävää tutki-

mus- ja selvitystyötä, jolloin lopputulos olisi ollut se, että olisimme tuhonneet myöhempiä autenttisia pintoja ja saaneet tilalle jotain, mikä olisi kuitenkin väärä nähden alkuperäiseen.

Vaunun ainutkertaisuudesta johtuen teimme kuitenkin muutaman harkitun kompromissin, sillä 1970-luvulla, jota taaemmas emme päättäneet mennä, vaunu oli jo kokenut jonkinasteisen arvonalenuksen: salongin ja käytävien lateksimaalattu katto palautettiin öljymaalille sekä salonkiosastoon palautettiin alkuperäisen mallin mukainen koho-ornamenttikoristelu. Lisäksi vaunun korin ulkopuoliset messinkielementit jätettiin ylimaalaamatta ja kiiltävälle messinkipinnalle. Tämä palautti vaunulle sitä loistokkuutta ja arvoa, mikä sillä on aktiiviuransa aikana ollut, vaikka vaunu rakenteidensa puolesta päätettiinkin säilyttää 1970-luvun muutosten jälkeisessä asussa.

Salonkivaunun sisäpuolisessa kunnostustyössä on ollut mukana useita eri materiaaleihin perehtyneitä konservaatoreita: mm. interiööri-, tekstiili-, huone-

Vaunun A100 salonkiosaston kattoon toteutettiin myöhemmissä vaiheissa sieltä jo poistettu alkuperäisen mallin mukainen koho-ornamenttikoristelu.

Sisäkattotöitä salonkivaunun A100 interiööreissä. Työnsä äärellä Teppo Ruohtula maalausliike Uustas Oy:stä.

Salonkivaunun A100 salonkiosasto ennen entisöintityön alkua, sekä sen jälkeen. Salonkivaunun sisätoissa huomattavassa roolissa oli huonekalukonservointi Kimmo Oksanen Tmi, joka vastasi käytännössä kaikkien kovien pintojen käsittelystä poislukien katot ja lattiat. Lattialinoleumit käsittelee Konservointi Heli Ketomäki.

kalu- sekä rakennuskonservaattoreita. Kattopintojen maalausurakan toteutti historiallisista kohteista koke-
musta omaava maalausliike. Salongin katon koho-
ornamenttikoristelu puolestaan annettiin tällaisiin töi-
hin erikoistuneen restaurointiliikkeen tehtäväksi. Li-
säksi on mukana ollut huonekaluverhoilijoita, puu-
seppiä sekä mattoalan erikoisosajia.

Vaunun kaikki pinnat käytiin huolellisesti lä-
pi. Erityisen haastavia töitä olivat mm. kiillotettujen
puupintojen konservointityö, sekä ahtaissa tiloissa
toteutetut kattopintojen maalaus- ja restaurointityöt
värikerrostutkimuksineen. Hyvin suuri ja haastava
kokonaisuus oli myös salonkivaunun lukuisat teks-
tiilipinnat; vaunussa on säilytetty sekä vanhoja teks-
tiilejä, että teetetty replikoita. Salonkiosaston kaik-
ki huonekalut korjattiin perusteellisesti ja verhoiltiin
uudelleen.

Kuten lukija saattaa havaita, salonkivaunun ohella

perinnejunan matkustajavaunuina on havainnollises-
ti saneeraamaton vaunu, kertaalleen saneerattu vau-
nu, ja kahteen kertaan saneerattu vaunu.

Perinnejuna Valtteri on päivittäin nähtävissä Hy-
vinkäällä osana Suomen Rautatiemuseon perusnäyt-
telyä. Juna liikkuu kaikille avoimessa yleisöajossa seu-
raavan kerran Rautatiemuseopäivänä 10.8.2014 vä-
lillä Helsinki – Rautatiemuseo Hyvinkää – Helsin-
ki. Tervetuloa tutustumaan, joko museolle tai sitten
mukaan ajolle. Lisätietoja: www.rautatiemuseo.fi

Iiro Niemi

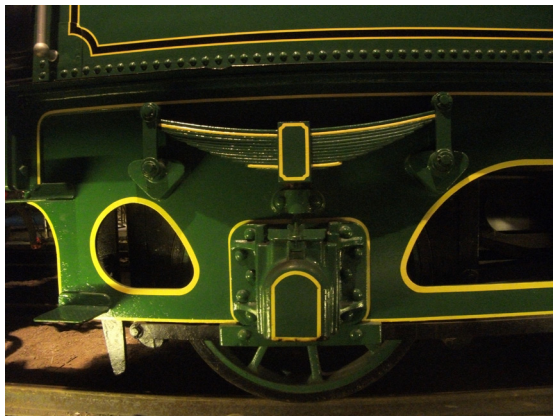
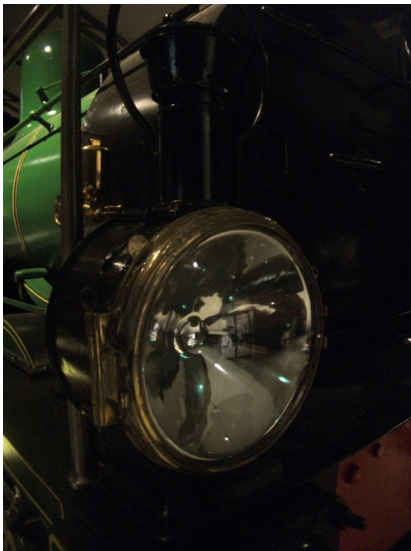
Konservaattori
Suomen Rautatiemuseo

Kaikki kuvat: Iiro Niemi / Suomen Rautatiemuseo

KUVIA PKL:N KOULUTUSPÄIVILTÄ HYVINKÄÄN RAUTATIEMUSEOSTA

Kuvat: Jiri Oliver Taleva & Nina Jolkkonen-Porander

DIGITAL X-RADIOGRAPHY COURSE

DIGITAALISTA RÖNTGENKUVAUSTA STAVANGERISSA

Norjan Stavangerissa pidettiin 7.-9.5.2014 kurssi digitaalisesta röntgenkuvauksesta, jossa käsiteltiin myös röntgenkuvauksen perusteita ja perinteistä röntgenfilmille kuvausta. Kurssi oli jatkoa Trondheimissa 2013 järjestetyille Digital X-Radiography Workshopille.

Trondheimin Yliopistomuseossa (NTNU) työskentelevä kollegamme **Leena Airola** vihjaisi meille syksyllä 2013, että he suunnittelivat kutsuvansa koolle pohjoismaisia konservattoreita keskustelemaan kokemuksistaan digitaalisesta röntgenkuvauksesta. Digital X-Radiography Workshop pidettiin Trondheimissa 2.-3.12.2013, ja siihen osallistui Suomesta kansallismuseon Konservointi- ja kokoelmakeskuksesta allekirjoittanut ja Kansallisgalleriasta johtava konservattori **Kirsti Harva** sekä konservattori **Katariina Johde**.

Paikalla oli konservattoreita ja konservoinnin parissa työskenteleviä ihmisiä kaikkien Pohjoismaiden (Islantia lukuun ottamatta) niin valtiollisista, kunnallisista kuin yksityisistäkin konservointilaitoksista. Koska osallistujamäärä oli rajoitettu noin kolmeenkymmeneen, pysyi tilaisuus hyvin keskustelvena.

Paikalla oli myös digitaalisten röntgenlaitteiden myyntiedustaja **Ståle von Krogh** GE Measurement & Controlista. Hän on myynyt monille pohjoismaisille konservointilaitoksille röntgenlaitteita ja siten tullut tutuksi konservointikohteiden kuvauksen kohtaamien ongelmien kanssa. Hän pystyi vastaamaan myös workshopissa esiin tuotuihin ongelmiin, joita digitaalisia röntgenlaitteita käyttävät konservattorit olivat kohdanneet työssään.

Oli erittäin tärkeää päästä osallistumaan tähän workshopiin paitsi kiinnostavan ja hyödyllisen sisällön vuoksi myös siksi, että sen tuloksena päätettiin perustaa konservattorien oma digitaalisen röntgenkuvauksen käyttäjien verkosto. NTNU Yliopistomuseon konservointilaitos otti vastuun yhteisen sähköisen blogin tai foorumin perustamisesta ryhmälle ja sovittiin, että sen lisäksi pyrimme vaihtamaan

Kursasilaisia Digital X-Radiography kurssilla Arkeologisessa museossa Stavangerissa. Kuva: Pia Klaavu.

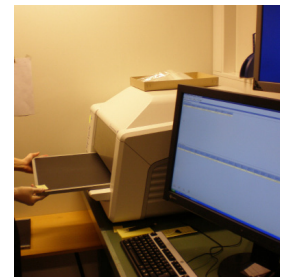
ajatuksia myös tapaamalla ryhmän kanssa säännöllisesti. Workshopin kokoontuessa Trondheimissa oli Stavangerin yliopiston konservointilaitos jo suunnitellut kutsuvansa Bradfordin yliopistosta **Sonia O'Connorin** pitämään seuraavan vuoden toukuussa kurssin röntgenkuvauksesta keskittyen digitaalisiin tekniikoihin. Sovittiin siis, että se olisi ryhmän seuraava tapaaminen.

Digital X-Radiography Course pidettiin Stavangerissa 7.-9.5.2014. Suomesta kurssille osallistuivat lisäksi konservaatit Katariina Johde Ateneumista ja **Ilkka Heikkinen** Kiasmasta. Kurssin vetäjä Dr Sonia O'Connor on opettanut arkeologista konservointia Bradfordin yliopistossa vuodesta 1995. Hän on erikoistunut luu- ja sarvimateriaalien konservointiin ja tunnistamiseen sekä kulttuurihistoriallisen esineistön röntgenkuvaukseen. Röntgenkuvauksen muuttuminen filmiltä digitaaliseksi kuvaksi tuo mukanaan tarpeen hallita digitaalista kuvankäsittelyä. Tätä puolta konservattoreille avaamaan Sonia oli tuonut mukanaan työparinsa **Tom Sparrow**'n. Kurssilla käsiteltiin digitaalisen röntgenkuvauksen lisäksi röntgenkuvauksen perusteita ja perinteistä röntgenfilmille kuvausta. Sonia kävi myös läpi röntgenfilmi- ja digitaalisen kuvauksen eroja. Seuraavan kerran Trondheimissa perustettu digitaalisen röntgenkuvauksen käyttäjien verkosto tapaa kesällä 2015 Visbyssä Rikantikvarieämbetetin konservointilaitoksella.

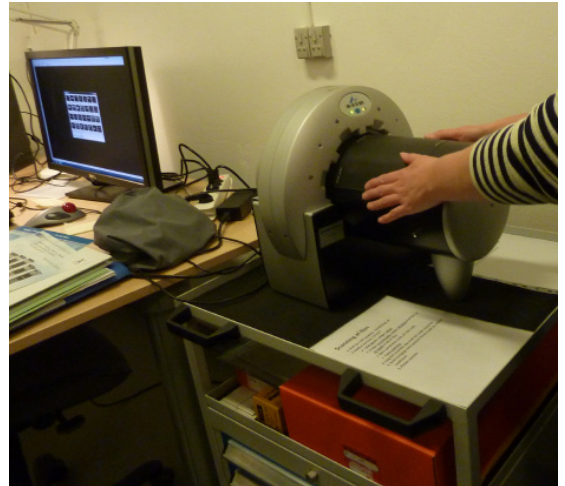
Konservointimaailma on siis kovaa vauhtia siirtymässä analogisesta digitaaliseen myös röntgenkuvauksen saralla. Monet pohjoismaiset konservointilaitokset ovat hankkineet laitteet tätä varten viime vuosien aikana. Suomessa ei tietääkseni tällä hetkellä ole muilla konservointilaitoksilla digitaalisen röntgenkuvauksen laitteita kuin Metropolian konservoinnin koulutusohjelmalla ja Kansallisgallerialla. Jo 2010 keväällä **Heikki Häyhä** esitteli meille Metropoliaan vastikään hankittua Shimadzun liikutettava

vaa röntgenputki/ohjauksyksikkövaunua ja Fujifilmin FCR Capsula XLII-skanneria digitaalisine kuvalevyineen ja erikoisohjelmineen. Kyseessä on lääketieteelliseen röntgenkuvaukseen tarkoitettu laiteyhdistelmä, jonka huomaa heti kuvankäsittelyohjelman erilaisista valmismooideista ja metadatan kenttien nimistä. Stavangerin kurssilla Sonia O'Connor varoitteli kovasti lääketieteellisten laitteiden käytöstä konservoinnissa ja oli selkeästi sitä mieltä, että niiden käyttö asettaa lisähaasteita ja jopa rajoituksia kulttuurihistoriallisia kohteita kuvattaessa. Lääketieteellisessä käytössä laitteille asetetut tavoitteet eroavat joiltain osin meidän asettamistamme tavoitteista. Jotta henkilön sama säteilyannos pidettäisiin mahdollisimman alhaisena, on lääketieteellisissä röntgenlaitteissa säteilystä suodatettu alempienerginen säteily erilaisin suotimin, joita ei aina ole mahdollista tarvittaessa poistaa. Ateneumiin konservointiateljeehen puolestaan hankittiin 2012 vanhan röntgenputken rinnalle teolliseen röntgenkuvaukseen valmistettu G&E Measurementin CRx Flex skanneri ja kuvalevyt. Vastaava laite on käytössä Trondheimin yliopistomuseon konservointilaitoksella, jossa sitä käytetään sekä maalöytöjen että taideteosten kuvaamiseen. Voin sanoa kuunneltuani ed. mainituissa seminaareissa ja henkilökohtaisten kontaktien kautta pohjoismaisten kollegojen kokemuksia digitaalisesta röntgenkuvauksesta, että G&E:n digitaalisten röntgenlaitteiden yhtenä huomattavana etuna on firman keräämä kokemus laitteiden ja ohjelmien soveltamisesta konservoinnin kohteiden käyttöön.

Filmin sijasta digitaalisessa röntgenkuvauksessa käytetään siis joko fosforilla päällystettyjä kuvalevyjä (Computed Radiography, CR), jotka valotetaan ja skannataan, tai kuvausalustaa, jossa kuvan valottuminen ja kehittyminen tapahtuvat yhtäaikaaisesti ja digitaalinen kuva siirtyy lähes reaaliaikaisesti tietokoneen ruudulle (Digital tai Direct Radiography DR). En

Metropolian Shimadzun liikutettava röntgenvaunu (vas.) ja Fujifilmin FCR Capsula XLII skanneri (kesk.). Oikealla Trondheimin NTNU Vitenskapsmuseetin GE CR Flex skanneri, johon kuvalevyä kasetissaan juuri syötetään. Kuvat: Pia Klaavu.

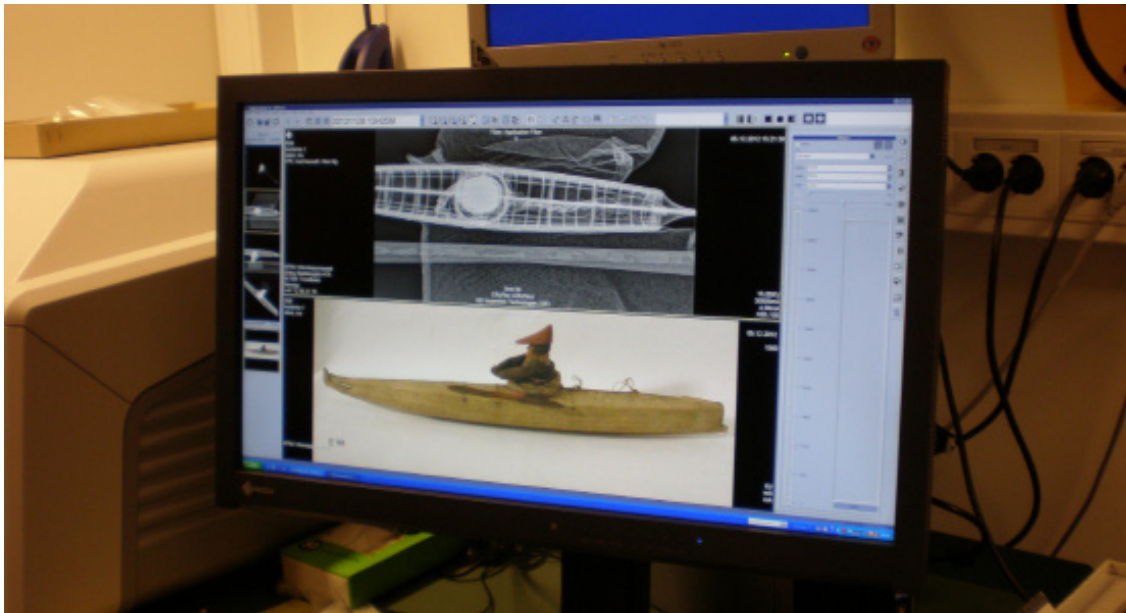
Vasemmassa kuvassa näkyy kuvakasetti avattuna: valkoinen on itse kuvalevy ja kannen sisäpuolella näkyy hopeanvärinen lyijysuodin. Oikealla Bredex Dürr HD-CR 35 NDT rumpuskanneri, johon konservaattori näyttää miten kuvalevy asetetaan skannattaessa. Kuvat: Pia Klaavu

ole törmännyt konservointialalla DR laitteisiin kuin kerran, mikä saattaa johtua siitä, että ne ovat huomattavasti kalliimpia ja käyttösovelluksiltaan vähemmän joustavia kuin CR. Mutta nämä ovat ominaisuuksia, jotka varmasti muuttuvat ajan myötä tekniikan kehittyessä. Tallinnan yliopiston Ajaloo Instituutissa on käytössä eläinlääketieteelliseen käyttöön alun perin valmistettu Sedecalin APR-Vet DR systeemi.

Suurimmalla osalla pohjoismaisia konservointilaitoksia on kuitenkin hankittuna CR systeemi, joten sekä Trondheimin workshop että Stavangerin kurssi keskittyivät tähän kuvalevyjä käyttävään tekniikkaan. Kuvalevyt ovat ohuita ja taipuisia, vaikka eivät olekaan yhtä taipuisia kuin filmit. Niiden pinta, niin kuin perinteisen filminkin, on kuitenkin hyvin herkkä mekaanisille ja kemiallisille vaurioille, joten varsinkin karkeampia kohteita kuvatessa ne suljetaan kasetteihin. Maalauksia tai vastaavia kohteita kuvatessa, jolloin on erityisen tärkeää, että kuvalevyn ja kohdepinnan välissä ei ole etäisyyttä, käytetään usein paljasta kuvalevyä ilman kasettia. Levy ei ole valoherkkä ennen kuin se on valotettu ja valotuksen jälkeenkin se kestää olemista muutaman minuutin ajan himmeässä valossa kuvan laadun siitä kärsimättä. Kasetteja on sekä ilman lyijysuotimia olevia että varustettuina hajasäteilyä suodattavilla ja kuvanlaatua parantavilla lyijykerroksilla. Kuvalevyjä on kuten röntgenfilmejäkin hienorakeisempia ja karkearakeisempia. Kun levy on valotettu (eksponoitu), se syötetään CR-skanneriin, jossa laserin avulla kuva saadaan luettua ja muutettua sen jälkeen digitaaliseksi. Yleensä

skanneri samalla pyyhkii informaation kuvalevyltä, jolloin se voidaan valottaa uudestaan. Yksi hyvin käsitelty kasetin sisällä skannattu levy kestää useita tuhansia valotuksia. Järjestelmää hankkiessa kannattaa kiinnittää huomiota skannerin resoluutiomahdollisuuksiin. GE:n CR Flex:llä voi skannata 50 μm tai 100 μm tarkkuudella. Nämä ovat yleensä riittäviä tarkkuuksia, mutta hienojakoista kohdetta kuvatesa voisi olla käyttöä esim. 30 μm :llekin. Skannereita on sekä rumpumallisia, joissa kuvalevy otetaan pois kasetista skannauksen ajaksi ja syötetään skanneriin taivutettuna sen rumpuosan päälle, että tasomallisia, joissa kuvalevy syötetään skanneriin kasettinsa sisällä. Rumpumallinen skannaus luonnollisesti kuluttaa levyjä enemmän kuin kasetin sisässä tapahtuva skannaus. Molempia skannerityyppejä on kuitenkin käytössä pohjoismaisilla konservointilaitoksilla. Esim. Tanskan kansallismuseon konservointikeskuksessa Bredessä on käytössä Dürrin HD-CR 35 NDT rumpuskanneri.

Skannerin yhteydessä hankitaan yleensä myös tietokone, korkearesoluutioinen näyttö ja erityinen digitaalisen röntgenkuvan käsittelyyn kehitetty kuvankäsittelyohjelma. Röntgenkuva sisältää enemmän tietoa kuin ihmissilmä voi havaita, mutta kuvankäsittelyn avulla se voidaan saada havaittavaksi. Digitaaliset röntgenkuvat skannataan yleensä dicom (.dcm) muotoon, joka on lääketieteen puolella kehitetty standardi. Kuten muussakin kuvankäsittelyssä kehoitettiin Stavangerin kurssilla tallentamaan röntgenkuvista niin alkuperäinen käsittelemätön ja

Digitaalista röntgenkuvaa käsitellään GE:n Rhythm-kuvankäsittelyohjelmalla korkearesoluutiossa näytössä. Röntgenkuvan havainnollistamiseksi on viereen tuotu digitaalinen valokuva esineestä. Kuva: Pia Klaavu.

muuntamaton kuva, kuin siitä tehdyt säilytettäviksi halutut versiot. Kannattaa skannerin suhteen kiinnittää huomiota siihen, että siitä saa irti ns. ra'an dantan, eikä skannausvaiheessa ohjelman automatiikka käsittele kuvaa jo ennen kuin sen saa laitteesta ruudulle. Tällöin laitteesta ei koskaan saa kaikkea kuvausinformaatiota ulos, vaan ainoastaan koneen määrittämän ideaalin osan informaatiosta. Kuvien arkistointi pitää järjestää digitaalisten röntgenkuvienkin kohdalla asianmukaisesti ja, kuten jo olemme huomanneet digitaalisten valokuvien kohdalla, kannattaa se tehdä heti alkuvaiheessa, koska tiedostojen määrä kasvaa nopeasti hallitsemattomaksi.

Digitaalisen röntgenkuvauksen edut filmille kuvaamiseen nähden ovat selviä: ei enää läträämistä pimiössä kemikaalien kanssa, vaan kuva ilmestyy tietokoneruudullesi suhteellisen nopeasti valotuksen jälkeen. Voit ottaa melko surutta vaikka kuinka monta kuvaa eri arvoilla, koska yhden kuvan hinta on murto-osa filmin hinnasta. Toisaalta useampia valotuksia ei yleensä tarvita, koska kuvalevyt pystyvät tallentamaan samalla kerralla paljon isomman määrän eri harmaan sävyjä kuin filmi, mikä tarkoittaa, että samaan kuvaan saa tallennettua informaatiota niin paksummista ja tiheimmistä kuin ohuemmista ja harvemmista materiaaleista, esineistä ja/tai esineen osista. Kuvalevyt ovat filmejä herkempiä, joten valotusajat lyhenevät huomattavasti. Usein edellä mainit-

tujen ominaisuuksien takia digitaalista röntgenkuvasta kehutaan nopeammaksi kuin perinteistä filmille kuvausta. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon kuvankäsittelyn vaatima aika, johon tuntuu aina menevän aikaa ihan niin paljon kuin sitä vain on käytettävissä. Etu on myös, että kuvat ovat valmiiksi digitaalisessa muodossa ja jaettavissa nähtäviksi erilaisten kuvapankkien kautta vaikka verkossa.

Konservaattorien röntgenblogi: <http://blogg.vm.ntnu.no/xraynet/>

Pia Klaavu

esinekonservaattori
Suomen kansallismuseo

Lisätietoa:

LANG, Janet & MIDDLETON, Andrew 1997/2005: Radiography of cultural material. Butterworth-Heinemann, Oxford.

O'CONNOR, Sonia & BROOKS, Mary 2007: X-radiography of textiles, dress and related objects. Butterworth-Heinemann, Oxford.

INDUSTRIAL RADIOGRAPHY. Image forming techniques. 2007. GE Inspection Technologies. http://www.ge-mcs.com/download/x-ray/GEIT-30158EN_industrial-radiography-image-forming-techniques.pdf. Tulostettu 1.6.2014.

MEN AND BOOKS: FROM MICROORGANISMS TO MEGAORGANISMS

KONFERENSSI ITÄVALLASSA 28.4–1.5.2014

Itävallassa, St Pöltenin kaupungissa, järjestettiin huhti-toukokuun vaihteessa *Men and Books* -konferenssi, jonka teemana oli *mikro-organismeista megaorganismeihin*. Konferenssin alullepanevana järjestäjänä toimi **Patricia Engel**, joka työskentelee Hornin kaupungissa päämajaansa pitävän *European Research Centre for Book and Paper Conservation-Restoration* hankkeen vetäjänä. Toisena pääorganisaattorina toimi ICARUS – International Centre for Archival Research (Itävalta). Konferenssin muita yhteistyökumppaneita olivat University of Natural Resources and Life Sciences (Itävalta), Protestant Parish of the Holy Trinity in Swidnica (Puola), Charles-University Prague (Tsekki) sekä Technical University Graz (Itävalta). Osallistujia oli lähes sata ja kaukaisimmat saapuivat Omanista, Intiasta ja Brasiliasta. Pohjoismaisia osallistujia oli yllättävän vähän, yhteensä neljä.

Kuva vasemmalla: Ennen St Pöltenin historialliseen ilmapäiriin saapumista oli seurueellamme tilaisuus tutustua Belvederen linnan museon kokoelmanäyttelyyn, jossa esillä oli muun muuassa laajalti tunnettuja Gustav Klimtin ja Egon Schielen maalauksia.
Kuva oikealla: Lounaalla Belvederen linnassa.

Konferenssipäivinä ilma St Pöltenissä oli aurinkoinen ja lämmän ja terassit olivat avoimna.

St Pölten on Ala-Itävallan osavaltion pääkaupunki, jossa asukkaita on kuitenkin vain vajaa 50 000. St Pölten on suomalaisella mittapuulla hyvin vanha kaupunki: vanhimmat osat on rakennettu roomaisten toimesta 200–400-luvuilla. Kaupunkioikeuden St Pölten sai 1050 ja piispanistuin kaupungista tuli 1159. Konferenssipaiikka St. Pöltenissä, noin 30 minuutin junamatkan päässä Wienistä länteen, oli Bildungshaus St. Hippolyt-keskus, joka tarjosi myös edullisen majoittumismahdollisuuden osallistujille. Itse konferenssi oli ilmainen.

Konferenssin ohjelma oli tiivis: kolmen päivän aikana kuultiin neljäkymmentä luentoa erilaisista paperipohjaisten kulttuurihistoriallisten kohteiden säilyttämistä koskevista aiheista. Lisäksi konferenssin salin aulatilassa olivat esillä useita konservointiprojekteja esitteleviä postereita, joista yksi oli **Jiri Talevan** otsikolla *The Conservation of a 15th Century Lionary*.

Neljänneksi päiväksi oli järjestetty opastettu retki, jonka aikana käytiin Altenburgin ja Göttweigin benediktiiniläisluostareissa ja Kremsin yliopiston aikalaisarkistossa.

Esitelmät oli jaoteltu kolmelle päivälle teemoitain. Ensimmäisen päivän teemana olivat mikro-organismit sekä niiden kohteeksi joutuneiden paperipohjaisen aineiston käsittelymenetelmät. Osa homekasvuston käsittely- ja torjuntamenetelmistä, kuten desinfiointi etyleenioksidilla (ETO), ovat EU:n myötä kyseenalaistettu ja menetelmät jopa kielletty, mutta silti näitä menetelmiä käytetään edelleen osasa EU-maita. Esitelmät eri tutkimuksista ja etenkin menetelmistä eri maissa synnyttivätkin vilkasta keskustelua koko konferenssiyleisön keskuudessa.

Men and Books – tutkimusryhmä, joka koostuu konferenssin järjestäjätahoista, esittelivät tutkimuksensa antia aamupäivän ajan. Esitelmässään *Mould – Microbiological aspects of use and restoration* **Katja Sterflinger** kertasi homevaurioituneen paperipohjaisen aineiston tehokkaimmiksi todettuja käsittelytapoja, jotka ovat kaikille paperikonservaattoreille tuttuja perusasioita, mutta aina yhtä tärkeitä kerrata. Hän totesi kuivapuhdistuksen edelleenkin toimivimmaksi tavaksi poistaa homeitiöt paperilta, painotti homevaurioituneen aineiston parissa työskentelevän konservaattorin suojavaatetuksen tärkeyttä sekä oikeanlaisten säilytysolosuhteiden (<55 % Rh, 18–20°C +/-5°C) olevan tärkein suojauskeino homekasvuston aktivoitumisen ehkäisijänä. Patricia Engel kertoi tarkemmin kahdessa eri esitelmässään etyleenioksidin vaikutuksista paperiaineistoon konservaattorin näkökulmasta sekä sen tehokkuudesta.

Mielenkiintoisia olivat myös bio-torjunta-aineista kertovat esitelmät. **G. Eliazyan**, **A. Paronikyan** ja **L. Makaryan** Jerevanin yliopiston konservointityösköstä, Jemenistä, kertoivat tutkimuksestaan (lat.) *Tanacetum argyro phyllum* ja (lat.) *Thymus kotschyanus* kasvien uutteen käytöstä homekasvuston torjuntaan käsikirjoituskokoelmassa. **Udaya Cabral** kertoi Sri Lankassa tehtyjen tutkimusten tuloksista, jossa kasvien uutteista valmistettujen luonnonmukaisten torjunta-aineiden käyttöä testattiin homekasvustoa ja tuhohyönteisiä vastaan palmupuun lehdistä valmistettujen käsikirjoitusten yhteydessä. Muina menetelminä homekasvuston käsittelyyn esiteltiin mm. gamma-säteilyä sekä elohopea kloridin (HgCl₂) käyttöä fungisidinä.

Toisen päivän ensimmäisinä aiheina olivat sidosa käsikirjakokoelmat eri arkistoissa, kirjan osien nimeämisen haasteet sekä erilaiset tietokannat ja niiden mahdollinen linkittäminen toisiinsa, viestinä: kaikki tieto helposti kaikkien ulottuville. Ligatus-tutkimusryhmää vetävä **Nicholas Pickwoad** esitelmöi Ligatuksen hankeesta *Language of Binding Project* ja sen tärkeydestä muodostaa kattava ja yleismaailmallinen kirjan rakenteeseen ja konservointiin liittyvä sanasto. Tällä hetkellä sellaisen puuttuessa kirjahistorioitsijat, -tutkijat ja konservaattori puhuvat samoista asioista eri nimillä.

Ligatukseen myös kuuluva **Athanasios Velios** jatkoi samaisesta aiheesta esitelmässään *Beyond databases: Linked Open Data for bookbinding descriptions*. Velios esitteli ajatuksen, että kaikkien konservaattoreiden keräämä tieto ja konservointitoimenpiteet

Nikolas Sarris esittelee bysanttilaisen käsikirjoituksen sidoskorjausmenetelmää.

voidaan jakaa yleismaailmallisesti Linked Open Data kautta reaaliajassa sen sijaan, että tutkivien ja tekvien konservaattoreiden aikaansaannoksia joudutaan odottelemaan julkaisujen ja esitelmien muodossa useita kuukausia, jopa vuosia. Linked Open Data systeemi voidaan rakentaa konservointitahojen omien tietokantojen päälle nykytietoteknistä osaamista ja teknologiaa hyödyntäen. Velioksen ajatusmalli kuulosti erittäin loogiselta sekä innostavalta; mikä olisi-kaan parempaa kuin yleismaailmallisen konservointitietopankin kartuttaminen internetin kautta, joka on kaikkien saatavilla!

Myös Kreikassa on tehty Ligatuksen tapaista tutkimusta kirjansidosta termistön määrittämiseksi. **A. Stassinou, Z. Ginni** ja **N. Tsironis** esittelivät mallin Bysantin ja Bysantin jälkeisen ajan kirjansidoksiin kehittyä sanastoa, jossa kielinä ovat keskiaikainen ja nyky kreikka sekä englanti ja ranska.

Kirjojen kapiteelinauhoin ja niiden sidontatavoihin erikoistunut **Georgios Boudalis** esitteli hyvin havainnollisesti aiheesta *Twined Endbands in the Bookbinding Traditions of the East*, kuinka itäisellä Välimeren alueella yleisesti esiintyvät kapiteelinauhat, islamilaiset mukaanlaskettuina, jotka ovat usein kuvailtu kudottuina, ovatkin punottuja. Punotun kapiteelin oleellisin ero on siinä, että toisin kuin kudottu, se ei koskaan kiinnity sidokseen tekstiblokin lä-

pi. Boudalis myös esitteli bysanttilaisten, islamilaisien, armenialaisten, syyrialaisien ja georgialaisten punottujen kapiteelinauhojen eroavaisuuksia sekä tunnusmerkkejä.

Nikolas Sarris esitteli Kreikan Kafalonista peräisin olevan, 1200-luvulla valmistetun kuvitetun bysanttilaisen sidoksen historiaa, sidoksen ominaisuuksia ja sekä konservointimenetelmien valintaan vaikuttaneita sidosominaisuuksia. Käsikirjoituksessa yhdistyi mielenkiintoisella tavalla elementtejä niin kreikkalaisesta kuin islamilaisesta kirjansidonnasta. Kirjan myöhäisempi sidos sekä tuhohyönteisten, joiden poistoon hän käytti Veloxyc¹ järjestelmää, aktiivisesti aiheuttamat vauriot olivat suurimmat sidoksen haurastumiseen vaikuttavat tekijät. Konservointi oli onnistunut ja lopputulos teoksen historiaa kunnioittava. Lopuksi Nikolas kertoi kuinka helmikuussa 2014, vain muutama kuukausi tämän projektin päätyttyä, saaren historiallinen arkisto, josta kyseinen sidos oli peräisin, oli romuttunut täysin maanjäristyksessä. Sidos oli niiden harvojen teosten joukossa, jotka säilyivät vaurioittumattomina, mutta arkisto ja sen arvokkaat kokoelmat odottavat edelleen pelastustyötä.

Ilmapäivä keskittyi paperipohjaisen taiteen konservointia käsitteleviin aiheisiin. Allekirjoittaneiden esitelmä *Conservation of Pastel Paintings on Parchment*

with a Novel 3D Tensioning Mould” kuului tähän ryhmään.

Dorota Dzik-Kruszelnicka kertoi Varsovan Wilanów palatsin kiinalaisen taiteen, *Chinoiserie*, koelman historiasta ja kokoelmaan kuuluvan suuren seinäpaneelin monivaiheisesta ja vaativasta konservointiprojektista. Mielenkiintoinen oli myös Kroatian Djakovon katedraalin seinämaalauksen paperille tehdyn suurikokoisen luonnoksen konservointiprojekti, jossa pelkästään luonnoksen taustauksen poisto vei 15 työpäivää. Kokonaisuudessaan luonnoksen konservointi vaati 14 konservattorin työpäivän yhteensä neljän vuoden aikana. **Jedert Vodpivec** esitelmä *Conservation of a copy of the Dalmatin Bible* esitteli 1584 painetun ja Wittenbergissä sidotun keskiaikaisen ja vuosisatojen ajan aktiivisessa käytössä olleen merkittävän sidoksen konservointi/restaurointiprojektia. Vanha sidos purettiin, lehdet puhdistettiin, pestiin ja paikattiin, jonka jälkeen ne koottiin takaisin vihkoiksi ja uudelleensidottiin vanhan sidontamallin mukaisesti. Kapiteelinauhujen puuttuessa sidokselle tehtiin olemassa olevien Dalmatin raamatun kopioiden mukaiset, uudet nauhat. Puukannet päällystettiin uudella alunaparkitulla nahalla ja etureunaan tehtiin uudet kiinnikkeet. Työ ja tulos olivat todella vaikuttava, mutta herätti samalla kysymyksiä siitä, miksei alkuperäistä ehjää sidosta säilytetty ja merkittävästä teoksesta tehty digitaalista kopiota.

Tiistai-illan esitelmät käsittelivät öljyä sisältävien mediumien haurastuttavasta vaikutuksesta paperipohjaisille taideteoksille sekä **Ekaterina Pasnakin** esitelmän EDTA:n ja DTPA:n sekä natriumborohydritin ja natrium dithioniten yhdistämisestä ja niiden yhteisvaikutuksesta foxingista kärsivälle paperiaineistolle, joka selkeydellään innosti varmaan jokaista meitä paperikonservattoria kokeilemaan tätä jo hieinan unohdettua menetelmää.

Kolmas päivä aloitettiin paperikemialla ja jatkui sidotun materiaalin tutkimusmenetelmien ja aineistojen digitointityökalujen esittelyllä. **Christina Cicero** Università di Roma Tor Vergatasta esitteli kirjansidonnassa käytettyjen materiaalien ja rakenteen tutkimista niin kutsutulla aktiivista infrapuna-lämpökuvatekniikkaa käyttämällä. Mielenkiintoisia olivat myös **Aurelie Martinin** esitelmä Ligatuksen koristeltujen papereiden digitaalisesta työkalusta; tietokannasta, jonne voidaan syöttää tietoja ja kuvia koristelluista etulehtipapereista. Tämä tietokanta on osa Ligatuksen jo aiemmin mainittua The Language

of Binding elektronista sanakirjaa. Aurelie pyysikin konservattoreita osallistumaan tähän hankkeeseen lähettämällä hänelle kuvia koristelluista etulehtipapereista sekä teoksen tietoja tietokannan kartuttamiseksi. **Heather Ravenbergin** esitelmä sidokonservointimenetelmien kuvailemisesta jatkoi Velioksen esittelmää ajatusta Linked Open Data järjestelmästä ja siitä, kuinka toimenpiteitä voidaan käytännössä kuvaila URL-osoitteilla. Nämä Ligatuksen maailmanlaajuisten konservointitietopankkien kehittelyn sekä erilaisten digitointityövälineiden esittelyt, mm. 3D-tulosteiden käyttäminen arvosteosten digitoimisessa, voimistivat sitä, että konservointi on ala, jossa myös hyödynnetään nykyteknologiaa monin tavoin ja tietojenkäsittely on jo yhtä oleellinen osa konservointia kuin kemia ja historiantuntemus.

Oheisohjelma ja opastettu retki

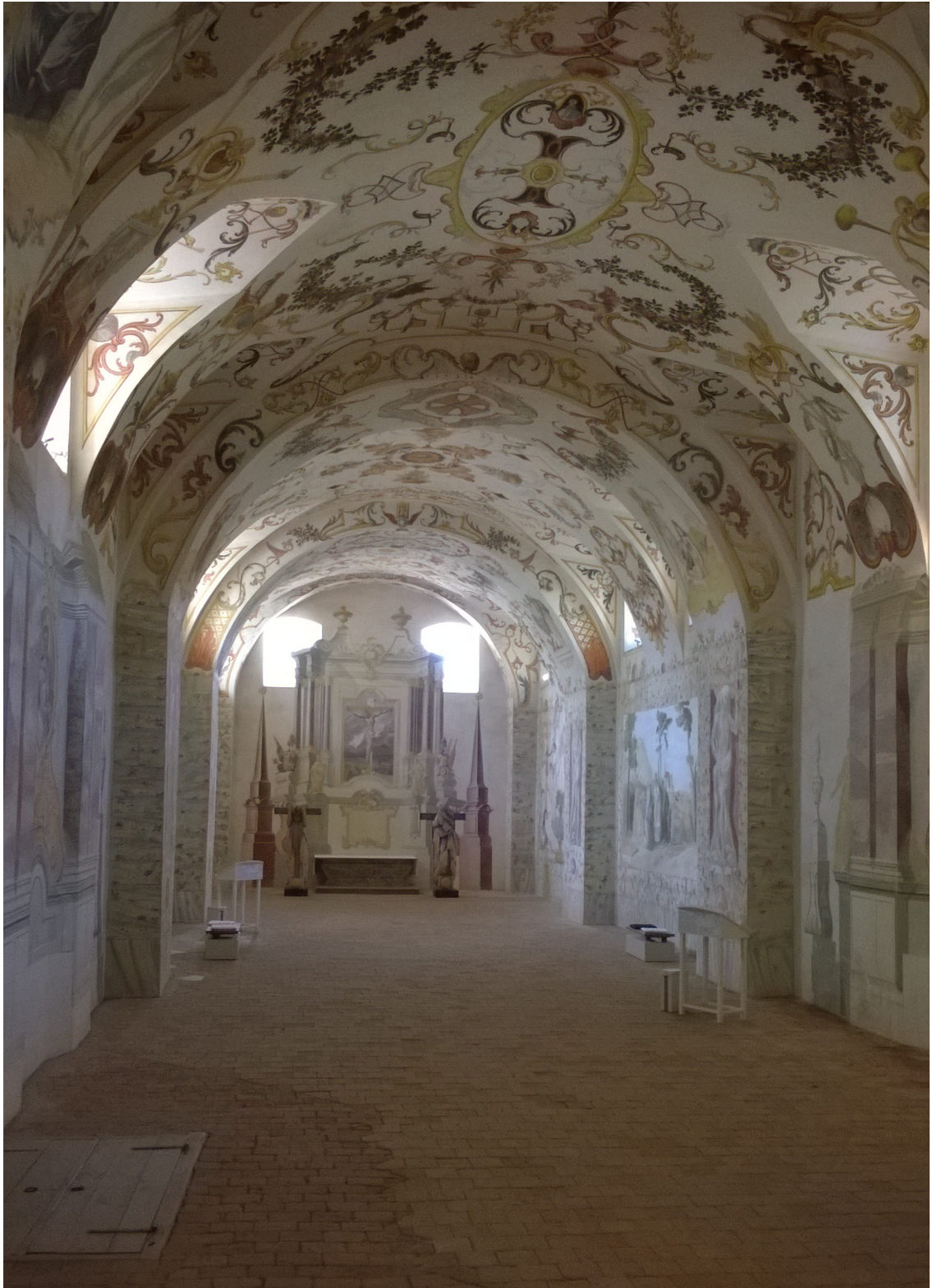
Konferenssipäivien kahvi- ja lounastauot sekä maanantaina konferenssin järjestäjän osallistujille tarjottama pieni illanistujainen antoi oivan tilaisuuden verkostoitua eri puolelta maailmaa konferenssiin tulleiden konservattoreiden ja muiden ammattilaisten kanssa.

Luentopäiviä seuraava retkipäivä oli aurinkoinen ja retkiryhmä kuljetettiin vierailukohteisiin bussilla. Ensimmäiseksi vierailimme paikallisen oppaan johdolla Altenburgin luostarissa, joka perustettiin vuonna 1144. Alkuperäiset, keskiaikaiset rakennukset olivat jääneet maakerrosten ja uudisrakennusten alle; luostari oli joutunut tuhoisien hyökkäysten kohteeksi historiansa aikana. Vanhat osat oli kuitenkin kaivettu esille ja jätetty avoimiksi. Näin nykyisen luostarakennuksen alla on toinen, vanhempi rakennus. Vuonna 1740 luostariin rakennettiin kirjasto, joka oli tilana edelleen hyvin vaikuttava esimerkki barokin eleganssista.

Matkalla Göttweigin luostariin teimme nopean vierailun Kremsin yliopistolla uuteen, merkittävien paikallisten kulttuuripersoonien henkilökohtaisia koelmia säilyttävään arkistoon (Archives of Contemporary Arts). Göttweigissa saimme tutustua luostariin omissa rauhassa, kukin omaan tahtiinsa. Paikka oli muuta maisemaa korkeammalla ja sieltä avautuivat huikeat näkymät alas laaksoon viininviljelysmaille.

Kotimatalla suurin osa osallistujista ehti käydä vielä Wienissä tutustumassa Albertina museon näytelyyn, jossa oli esillä muun muassa Albrecht Dürer

Altenburgin luostarin kirjasto

Altenburgin alempi kappeli

rin piirustuksia, joista mainittakoon kuuluisa ”Jänis” vuodelta 1502.

Konferenssi oli yleiseltä ilmapiiriltään ystävällinen ja keskustelevalta. Kolmen päivä luentoanti oli valtava.

Esitelmien aiheet olivat kattava läpileikkaus eri Euroopan maiden paperipohjaisen aineiston konservointiin ja digitointiin sisältäen myös kokoelman hoidollisia seikkoja ja yleistä tiedonjakamisen menetelmiä ja tärkeyttä. Esitelmien korkea taso korosti sitä seikkaa, että konservointi on siirtynyt viimeisten parin vuosikymmenen ajan käsityöläisammattista etenevissä määrin akateemiseksi tieteenalaksi. Case study – tyyppiset esitelmät toivat esille uusia ja vähemmän tunnettuja konservointimenetelmiä sekä tietoa, jota voi välittömästi hyödyntää omassa jokapäiväisessä työssään. Oma esitelmämme sai erittäin positiivisen vastaanoton ja paljon kiinnostuneita kysymyksiä. Opimme paljon uutta, kertosimme jo tiedossa olevaa, saimme uusia kiinnostuksen kohteita, mutta erityisesti loimme monia, uusia yhteyksiä kollegoihin ympäri maailmaa.

Konferenssijulkaisu ei ehtinyt ilmestyä konferenssin alkuun mennessä, mutta julkaistaan vuoden 2014 aikana ja sen sekä European Research Centre for Book and Paper Conservation-Restorationin aikaisempia julkaisuja voi tilata kustantajalta osoitteesta <http://www.verlag-berger.at>.

Konferenssista lisää infoa osoitteesta: <http://me->

nandbooks.icar-us.eu/men-and-books-final-conference/.

Lämmin kiitos PKL:lle stipendistä, jolla antoisa konferenssimatka osittain kustannettiin.

Liisa Valkeapää

Paperikonservaattori
Suomen kansalliskallio

Marleena Vihakara

Paperikonservaattori (sijainen)
Suomen kansallismuseo

Kuvat: Liisa Valkeapää ja Marleena Vihakara.

Viitteet:

- 1 http://www.insituconservation.com/en/products/nitrogen_disinfection_systems/veloxy_system
  - 2 Projekti on esitelty suomeksi PKL:n lehdessä 4/2012 nimellä Tapaustutkimus: Kahden pergamentille tehdyn pastellimaalauksen konservointi
- Kirjallisuutta fungisideistä ja pestisideistä: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3728566/>

KUKA TYÖSKENTELI FIRENZESSÄ TULVAVAHINKOJEN KONSERVOINTITYÖSSÄ VUOSINA 1967—1970?

Firenzen tulvasta tulee kuluneeksi 50 vuotta vuonna 2016

Nyt kerätään nimi- ja yhteystietoja henkilöistä, jotka osallistuivat Suomesta PKL:n jäsenenä Firenzessä tulvavahinkojen konservointitöihin Centro Nordicon aikana vuosina 1967–1970. Keräyksen kohteena ovat lisäksi työtehtäviin liittyvät kirjalliset ja kuvalliset dokumentit. Mukaan liitetään mielellään lyhyt selostus, mitä Firenzen kokemus merkitsi omalle työlle. Yhteyshenkilöinä toimivat **Tuulikki Kilpinen** (tuulikki.kilpinen@welho.com) ja **Mirja-Liisa Waismaa-Pietarila** (waismaapietarila@hotmail.com)

Pohjoismaalaisten konservaattoreiden ryhmä nk. Centro Nordico työskenteli Firenzessä tulvavahinkojen korjaamiseksi vuosina 1967–1970. Kolmen vuoden aikana noin 100 pohjoismaalaista osallistui työhön, joiden kustannuksista vastasivat mm. Pro Firenze -toimikunta Suomessa ja kaikkien Pohjoismaiden opetus- ja kulttuuriministeriöt.

Firenzeläinen **Paolo del Bianco** vuokrasi noina vuosina asuntoja Centro Nordicon konservaattoreille, jolloin hän tutustui moneen pohjoismaalaiseen ”Mutaenkeliin”. Paolo del Bianco’n kutsumana, Firenzessä Fondazione Romualdo del Bianco’n toimistossa Palazzo Coppinissa, kokoontui 14.3.2014 viisi Centro Nordicossa työskennellyttä alustavaan juhluvuoden suunnitteluun: **Bente Thurmann-Nielsen** Norjasta, **Elsa Granov** ja **Karin Wegener-Tams** Tanskasta sekä **Pentti Pietarila** ja **Mirja-Liisa Waismaa-Pietarila**, Suomesta.

Päätimme jatkotoimista siten, että tulvavahinkojen konservointitöihin osallistujista kerättäisiin luetelo ja muut mahdolliset tiedot. Jokaisesta Pohjoismaasta nimettäisiin kaksi yhteyshenkilöä ja/tai kyseley tehtäisiin Pohjoismaisen Konservaattoriliiton osastojen kautta. Palautemateriaali käytettäisiin Centro Nordicosta laadittavaa dokumenttia varten. Kootut tiedot ovat samalla myös 50-vuotiaan Pohjoismaisen konservaattoriliiton Suomen osaston alkuhistoriaa.

Vierailu Fortezza da Bassossa Laboratori di Restaurossa

Firenzessä Opificio delle Pietre Dure e Laboratori di Restaurossa suunnitellaan parhaillaan tulevan juhluvuoden 2016 tapahtumia. Tulvassa vaurioituneiden teosten konservointi jatkuu edelleen. Tutustuimme Fortezza da Bassossa konservointityön alla olevaan **Giorgio Vasarin** (1511 – 1574) maalaamaan teokseen *Ultima Cena* vuodelta 1546. Viimeistä ehtoolista esittävä maalaus on Museo di Santa Crocesta ja se vaurioitui oltuaan 12 tuntia tulvavedessä vuonna 1966. Ehtoollinen on maalattu viidelle eri paneelille. Maalauksen mitat ovat noin 260 x 600 cm.

Konservointityötä tekee tällä hetkellä neljä konservaattoria, jotka ovat paneutuneet myös materiaaleihin ja tekniikkaan liittyvään tutkimukseen. Paroloidilla vuonna 1966 kiinnitetyt suojarahit poistetaan ja maalausta puhdistetaan. Vahvoja liuottimia, kuten xylolia ja toluenia vältetään. Värinkiinnitykseen käytetään sampiliimaa. Tavoitteena on saada työ valmiiksi 2016 mennessä.

Fortezza da Bassossa on konservoitavana muitakin merkittäviä ja mielenkiintoisia taideteoksia; mm. Uffici galleriasta monelle tuttu **Leonardo da Vincin** (1425 – 1519) *Adorazione dei Magi* vuodelta 1481. Maalausta konservoitiin ja puhdistettiin samassa työ-

Fortezzan työtilaa 2014. Etualan pöydillä Vasarin paneelit ja taustalla maalaustelineessä Leonardo da Vincin Adorazione dei Magi. Kuva: Mirja-Liisa Waismaa-Pietarila

tilassa Vasarin maalauspaneelien kanssa.

Veistosten konservointitiloissa tehtiin restaurointiviimeistelyä monumentaalisen suureen maalattuun krusifiksiin. Firenzeläisen **Puccio di Simonen** (aktiivinen 1340–1365) *Croce dipinta* on 1300-luvun puolivälistä. Krusifiksin korkeus on 630 cm ja se painaa noin 500 kg. Konservoinnin jälkeen krusifiksi palautetaan Firenzen San Marco kirkkoon.

Kohtasimme Fortezassa myös Centro Nordicon vuosilta tutun teoksen: **Girling Gibbonsin** (1648 – 1721) *Pannello Medici* vuodelta 1682. Ruotsalainen **Rune Håkansson** teki taitavuutta ja sitkeyttä vaativaa konservointityötä Gibbonsin teoksen kanssa, jossa työssä oli silloin mukana myös tanskalainen Elsa Granov. Puinen rikkaasti veistetty reliefi on ollut esillä Palazzo Pittin Museo degli Argenti:ssa. Gibbonsin reliefi on tuotu Fortezsaan uudelleen konservoitavaksi, tällä kertaa syynä on palovaurio. Museossa oli tapahtunut räjähdys jonka vuoksi teos vahingoittui. Konservattori kertoi, että juuri Rune Håkanssonin tekemät dokumentoinnit Centro Nordicon vuosilta ovat olleet heille erittäin tärkeitä.

Marco Ciatti, Soprintendente dell’Opificio delle Pietre Dure e Laboratori di restauro-Firenze, kon-

servointikeskuksen johtajana antoi ystävällisesti mahdollisuuden vierailla Fortezza da Bassossa ja tutustua konservattori **Francesca Bettinin** asiantuntevalla opastuksella entiseen työpaikkaamme sekä työkohteina oleviin mestarillisiin taideteoksiin siellä.

Mirja-Liisa Waismaa-Pietarila

Aiheeseen liittyviä artikkeleita:

1. Plather, Leif Einar, 1969.

Nordisk center for restaurering i Firenze. Meddelelser om konservering 7. Nordisk Konservator Forbund. 1969. s. 3 – 14.

2. Bjerre, Henrik, 1973.

Firenze restaurerer – Indtryk fra restaureringsudstillingen på Fortezza da Basso 1972.

Meddelelser om konservering 2. Nordisk Konservator Forbund. 1973. s. 56 - 63.

3. Waismaa-Pietarila, Mirja-Liisa, 2006.

Kulttuuriperintö luonnonkatastrofien armoilla – Firenzen tulvasta 40 vuotta.

Konservattoriiliton lehti nro 87, 2006. s. 21 – 23.

KONSERVAATTORIN PROFESSIO, KANSALLISIA ERIKOISPIIRTEITÄ NÄKÖPIIRISSÄ

Tämä artikkeli käsittelee kuntatyönantajan (KT) ja kunta-alan palkansaajan sopijajärjestöjen sopimustilanteen ajankohtaisia kuulumisia. Yritän välittää seuraavassa meitä konservaattoreita kiinnostavia seikkoja nykyisestä ja tulevasta sopimuksesta kunta-alalla.

Osaillistuin julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n luottamusmiesten jatkokoulutukseen Helsingissä 8.-9.5.2014. Toimin Oulun kaupungin kulttuuritehtävissä työskentelevien JUKO ry:n edustettavien varaluottamusmiehenä. JUKO ry on edunvalvontajärjestö, johon kuuluu mm. OAJ, Talentia, Vakava ja Akavan Erityisalat ry eli AE. Sinänsä järjestöt kuten Akava ry on 585 013 jäsenen järjestö, jonka jäsenjärjestöistä AE ry on 28 000 jäsenellä Akavan kuudenneksi suurin jäsenjärjestö. ”Voimasuhteet ovat kuitenkin selvät, Akava kattojärjestönä sekä OAJ ovat suuria toimijoita omine tavoitteineen”, sanoi koulutuksessa JUKO ry:n kunta-alan asiamies **Jaakko Korpisaari**.

Kuntasopimuksista

Koulutuksen yhteydessä käsiteltiin yhtenä aiheena kuntien vuonna 2016 voimaan tulevan Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus eli KVTES:n sisältöä. Uuden KVTES sopimuksen neuvottelutilanteessa oltiin siinä vaiheessa, että nykyiselle KVTES sopimuskaudelle asetettu palkkahinnoittelutyöryhmä on laatinut esityksen 30.4. ja tuloksia esiteltiin koulutuksessa. KVTES palkkahinnoitteluryhmän tehtävänä on ollut uudistaa ja kehittää palkkahinnoitteluliitteitä sekä palkkausluvun palkkahinnoitteluosuutta sekä selkeyttää ja ajanmukaistaa sopimusmääräyksiä.

Sinänsä nyt lähivuosiin kiinnittyvä KVTES 2014-2016 sopimuskausi on juuri alkanut 1.3.2014, ja sen on suunniteltu olevan 2-osainen. Ensimmäinen sopimuskausi on voimassa 31.12.2015 asti. Tässä so-

pimuksessa palkkahinnoittelu noudattelee useita aikaisempia KVTES sopimuksia, vaikka muutosta (mm. vaativuuden määrittely hinnoitteluliitteeseen) on toivottu konservaattori-nimikkeen osalta jo vuosia. Konservaattori-koulutettujen, nykyisin AMK-tutkinto koulutuksen käyneiden, mielestä vaativuus pitäisi hinnoittelussa mainita. Vaativuus mainitaan amanuenssin, tutkijan ja museon johtajan tehtävän hinnoitteluperusteissa. MAL Museoalan ammattiliitto ry:n toiminnanjohtaja **Ulla Mätön** mukaan MAL jäsenistössä enemmistö on AMK-tutkinnon käyneitä, mutta kuntatyönantajan rekisterit määrittelevät asiaa edelleen. Nimike konservaattori löytyy sivistystoimen henkilöstön alta, otsikon museotoimi yhteydestä ja niputtuu yhdeksi kolmesta eli omaksi hinnoittelukohtakseen museon johtajien sekä amanuenssi, tutkija nimikkeiden jälkeen kolmanneksi museotoimen hinnoitteluryhmäksi. Kentän tyytymättömyyttä on ollut myös konservaattori nimikkeen hinnoittelutason alhaisen euron suhteen.

Työnantajan ja neuvottelukentän uusi tilanne näkyy

Kuntatyönantajan ja pääsopijajärjestöjen KVTES suunnittelussa edetään hyvin pitkällä aikajänteellä ja nyt, kun järjestökentässä on tapahtunut muutoksia, myös sopimustasolla näyttää tapahtuvan muutoksia henkilöstömääriltään pienemmillekin ammattinimikkeille. Kunta-alan pääsopijajärjestöjen kenttään on mm. touko-kesäkuun vaihteessa JUKO ry:n jäseneksi keväisten neuvottelujen jälkeen liittynyt kunta-

alan pääsopijajärjestö Tekniikka ja Terveys KTN ry. Asiallista on, että kunta-alan pääsopijajärjestöt (JUKO ry, KOHO ry, UNIONI ry ja KTN ry) ovat nyt maaliskuussa 2014 laatineet yhteiset ohjeet henkilöstösäästöjä ja lomautuksia koskeviin neuvotteluihin.

Uusimpiin KVTES neuvotteluihin ovat nyt vaikuttaneet järjestökentän muutokset sekä se, että palkkahinnoitteluun v. 2016 voimaan tulevan sopimuksen osalta on perustettu työryhmä, jossa mukana on KT:n ja pääsopijajärjestöjen kuten myös uuden JUKO ry jäsenen, KTN ry:n edustajat. Neuvottelupöydissä vain väki ja näkökulmat lisääntyvät, mikä luo haasteita pienten ryhmien edunvalvontaan.

Konservaattori-nimikkeen asiaan on sopimuksen toivottu muutoksia vuosia. Pohjoismaainen konservaattoriliitto–Suomen osasto ry järjesti konservaattorin professiota sivunneen Competences–seminaarin 2013 Metropoliaassa Vantaalla. Paikalla olivat myös Jaakko Korpisaari sekä Ulla Mättö. Yritimme tuolloin vuoropuhelua eri tahojen kanssa.

Tulevan KVTES 2016 - 2018 sopimuksen sisällöstä

Muutoksia KVTES palkkahinnoittelun rakenteen muutosesityksessä 30.4.2014 näyttää sivistystoimen henkilöstön osalta tulevan (Liite 2). Myös sopimusteksteissä on muutoksia. Kaikkiaan palkkahinnoitteluliitteet KVTES kattavat 312 602 kuntatyöntekijän hinnoittelun, josta terveydenhoito, sosiaali-ala sekä päivähoitoon henkilöstö ovat suurimpia henkilöstöryhmiä. Sivistystoimen henkilöstön osuus on 9 057 henkilöä.

Vaikuttaa siltä, että konservaattorin tehtävä asemoituu 2016 lähtien täysin toisella tavalla kuin aikaisemmin, koska tehtävä niputetaan yhteen uuteen perustettavaan ”Museopalvelu” hinnoitteluryhmään 02MUS06. Näkökulmana tilanne on uusi, koska konservaattorit ovat tähän asti olleet oma hinnoitteluryhmänsä. Esityksessä museon johtajat sekä erikseen tutkija, amanuenssit jäivät omaksi hinnoitteluryhmäkseen. Ja edelleen mainittujen tehtävien vaativuus mainitaan muodossa: ylempi korkeakoulututkinto.

AMK-tutkinto pitää saada vaativuudeksi

Mikäli palkkahinnoitteluryhmän ehdottama muutos on kiveen kirjoitettu¹, uutta asemoitumista konservaattori tehtävään tarvitaan. Profession vastuu,

ja sen vastuiden eri variaatiot, on kirkastettava alalla koulutettaville. Vuoropuhelu eri ammattiryhmien kesken on jämäköitettävä selkeästi, koska omaa tehtävääluetta joutunee avaamaan ja tarpeen mukaan venyttämään työnantajan strategisten tavoitteiden sekä palvelupyyntöjen mukaiseksi.

On olemassa tietty uhka, että koulutetut konservaattorit eivät tule kuntatyönantajalle töihin. Korpisaaren mukaan, lähtökohtaisesti, tähän tietysti vaikuttaa se, mikäli työnantaja edellyttää konservaattorin tehtävän hoitamiseen edelleen työpaikkahakemuksissa AMK-tutkintoa. Tällöin tehtävän hakijat ovat asianmukaisesti tutkinnon suorittaneita. Se, että osalla konservaattoreista on ns. artemoni eli opistotoiminen tutkinto, korreloitunee hakutilanteissa työkokemuksen avulla.

Konservaattoreiden (lue: PKL:n) tulisi nyt pitää kiinni vähintään ammattikorkeakoulutasoisesta koulutuksesta. Tietysti profession erityisyyden ja itsenäisyyden kannalta olisi hyvä, jos tasoa voitaisiin nostaa YAMK tai FM koulutukseen asti jollain aikavälillä.

Esityksessä KVTES 2016 konservaattori-nimike on siis yhdistetty «Museopalvelu» hinnoitteluryhmään, johon on yhdistetty mm. konservaattori, näyttelysihteeri ja museomestari tyyppisiä nimikkeitä. Hinnoitteluryhmässä ei ole edellekään kirjattu ylös vaativuuteen liittyvää määrittelyä. Hinnoitteluryhmän sisäiset järjestelyt tuntuvat näin lähtökohtaisesti haastavilta, koska tehtävistä osa on ollut (ja saattaa jäädäkin) selkeästi TS- eli teknisen sopimuksen piirissä hyvinkin erilaisine hinnoitteluperusteineen.

Vaikuttaa siltä, että ammattikunnan profilia ei ole saatu yhtenäistettyä kuntatyönantajan silmissä. On yllättävää, että rajaukseksi valittiin AMK-tason liittäminen ryhmään, jossa profession itsenäisyys ja omalakisuus tavallaan ohitetaan, koska vaativuutta ei mainita. Korpisaaren mukaan ylempi korkeakoulututkinto -vaatimuksen puuttumisen takia konservaattori-nimike yhdistettiin museopalveluhinnoitteluun, kun sitä ei voitu yhdistää amanuenssit, tutkijat -ryhmään. Nykyisessä KVTES 2014–2015 hinnoittelussa konservaattori on siis oma hinnoitteluryhmänsä, vaativuutta ei mainita.

Konservaattori, AMK -tutkintotason ylläpitoa puoltaa sopimuksessa kuitenkin yksi seikka, mikäli se toteutui. Tällä hetkellä on epäselvää, jääkö palkkahinnoittelun soveltamisohjeeseen maininta tukemaan konservaattorin AMK-tutkintoa tehtävän vaativuuden korottavana tekijänä. Esityksessä oli palkkahin-

noittelun soveltaminen (Liite 2.):

«Koulutus: Mikäli palkkahinnoittelukohtaan kuuluvassa tehtävässä edellytetään korkeampaa koulutustasoa kuin mitä on hinnoittelukohdassa todettu, on tämä yleensä osoitus siitä että myös tehtävien vaativuus edellyttää selvästi peruspalkkaa korkeampaa tehtäväkohtaista palkkaa. Esimerkiksi jos palkkahinnoittelukohdassa 02MUS060 olevalta konservaattorilta edellytetään ammattikorkeakoulututkintoa.»

Tässä esiteltävät muutokset ovat lopullisia hyväksymisen jälkeen².

Konservaattorin työn asemoitumisen muutoksia on tulossa kuntatyönantajan tehtävissä 2016 lähtien. On väistämätöntä, että konservoinnin tutkintoa/tehtävää verrataan tekniseen toimialaan, koska se on mainittu samassa hinnoitteluryhmässä.

Sinänsä tämä kehitys voi olla varovasti ajatellen myönteistä strategisten tehtävänjoillisten tavoitteiden kannalta. Ekpertiisiin perustuvat tavoitteet ja se, mistä tiedon alueista konservaattorit museotyössä vastaavat, vaativat siis kirkastamista. Työ myös kuntatyönantajalla voi nykyisin olla mitä suuremmassa määrin yhteistyötä, työroolissa ja työprosesseissa toimimista. Korpisaaren mukaan työn vaativuuden (TVA) määrittelyjen yhteydessä palkkahinnoittelun sisällä voidaan tehdä vertausta. Työntekijän on myös mielestäni itse havahduttava arvioimaan yhdessä pääluoittamismiehen kanssa, onko oma tehtävä palkkahinnoiteltu oikein vai olisiko lisävaativuuden tai vaikkapa esimiestehtävien osalta hinnoitteluperusteissa muutosmahdollisuuksia.

Lopuksi

Työntekijän näkökulmasta nämä asiat saattavat tuntua tulevan annettuina, mutta omia oikeuksia työelämässä kannattaa ehdottomasti valvoa. Kuntatyönantajalla tehdään vuoden 2014 loppuun mennessä työn vaativuuden arviointeja. Mikäli asia mietityttää, kannattaa tarkastella omaa tehtävää yhdessä liitosi ammattiryhmäsi asioita hoitavan pääluoittamismiehen kanssa. Aina kannattaa kiinnittää huomio-

ta työaika-merkintään työ sopimuksessasi. Pääosin konservaattori -nimike on museotyöhön liittyvän historiansa myötä asemoitunut amanuenssin ja tutkijan työn rinnalle toimistotyöajan piiriin. Muutoksia on tullut parempaan päin viime vuosina mm. Tampereen osalta. Toinen käytössä oleva työaika on yleistyöaika, joka on käytössä mm. teknisen sopimuksen piirissä olevilla työntekijöillä. Voit tarkemmin katsoa näihin asioihin liittyvät yksityiskohdat täältä: KV-TES 2014-2016 s. 17-44 <http://www.kuntatyönantajat.fi/fi/sopimukset/kvtes/Sivut/default.aspx>

Konservaattoriin hallituksella ja miksei rivijäsenilläkin on käsillään viime hetket sekä tarkkailla etä määrittellä, mitä haluamme saada aikaan museossa. Oma ratkaisuehdotukseni on, että profession faktojen ollessa kunnossa (tehtäväalueet, tutkimus, tiedon ja taidon alueiden määrittely) muutostilanne saattaa pysyä hallittavana. Ilmiön ymmärtäminen laajana museoalan muutoksena on tullut väistämättömäksi. Napakasti vain tulevaa kohti konservaattorit (AMK)!

Päivi Kyllönen-Kunnas

Tutkija-konservaattori

Oulun taidemuseo

Lähteet: muita lähteitä AE ry:n www-sivut, KV-TES sopimukset 2012–2013 ja 2014–2016 .

Viitteet:

- 1 KV-TES 2016- sopimus lienee uusittu päätöksin 12.6.2014 mennessä. Valitettavasti vahvistusta voimaan jääneistä neuvottelumuutoksista ei ole saatavilla artikkelia kirjoittaessa.
- 2 Jaakko Korpisaari vahvisti neuvottelujen yleistuloksen, yhden järjestön allekirjoitus puuttui 10.6.2014.

KONSERVAATTOREIDEN VALMISTUJAIJSUHLAT

Uusien konservattoreiden valmistujaisjuhlaa vietettiin maanantaina 9.6.2014 Metropolia ammattikorkeakoulun Tikkurilan toimipisteessä. Tänä keväänä valmistumisvuorossa olivat paperikonservoinnin (6 opiskelijaa) ja historiallisten interiöörien konservoinnin (8 opiskelijaa) ryhmät, yksi maalaustaiteen konservattori sekä kaksi YAMK-opiskelijaa. Samassa tilaisuudessa todistuksensa saivat myös muotoilun ja vaatetusalan vastavalmistuneet.

Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osaston edustajana tilaisuudessa toimi **Marleena Vihakara**, joka piti juhlapuheen ja jakoi PKL:n stipendit liiton valmistuneille opiskelijajäsenille. stipendin saivat **Liisi Hakala**, **Sara Mallinen**, **Goldi Rikkilä**, **Jiri Taleva**, **Liisa Tiilikka** sekä **Hanna-Leena Väisänen**. PKL onnittelee vielä kerran stipendinsaaajia sekä kaikkia muita valmistuneita!

Valmistuneiden opinnäytetyöt löytyvät Theseus-julkaisuarkistosta (<https://www.theseus.fi/>).

Keväällä 2014 valmistuneet konservattorit:

Puhakka, Jani (YAMK)

Sassi, Saara (YAMK)

Hyvärinen, Kirsi

Hakala, Liisi

Jalo, Laura

Kasso, Tuuli

Mallinen, Sara

Nyback, Anna

Osara, Ilona

Pykäläinen, Anni

Rikkilä, Goldi

Taleva, Jiri

Tiilikka, Liisa

Virtanen, Noora

Vuorisalo, Sanni

Väisänen, Hanna-Leena

Yli-Kankahila, Tiia

KUTSU SYKSYN KOULUTUSPÄIVILLE TAMPEREELLE 10.10.2014

Pohjoismaisen konservattoriiliiton suomen osasto ry:n syksyn 2014 koulutuspäivät pidetään Tampereella. Tampereen museoiden konservattorit esittelevät syksyllä 2013 käyttöön otetun kokoelmakeskuksen suunnittelua, käytänteitä sekä toteutusta. Pääsemme tietysti myös vierailemaan kokoelmakeskuksessa paikan päällä. Koulutuspäivät pidetään perjantaina 10.10.2014.

Alustava ohjelma (luonnos, tarkentuu syksyllä)

Museokeskus Vapriikin auditorio

klo: 8.30 - 9.30	Ilmoittautuminen ja aamukahvi + sämpylä
klo: 9.30 - 9.45	Tervehdysanat
klo: 9.45 - 10.15	Kokoelmakeskuksen esittely: suunnittelu, toteutus ja käyttö / Kokoelmakeskuksen päällikkö Tiina Paavola
klo: 10.15 - 10.45	Säilytystilojen hyllyjärjestelmät / Kasten Constructor
klo: 10.45 - 11.15	Olosuhteet kokoelmakeskuksessa / Toimitusjohtaja Veli Lipponen, Senvir Oy
klo: 11.30 - 13.30	Lounas Vapriikin ravintolassa (omakustanne) mahdollisuus tutustua Vapriikin näyttelyihin (vapaa pääsy)
klo: 13.30	Yhteiskuljetus bussilla Vapriikin pihasta kokoelmakeskukseen
Klo: 14.00 - 16.00	Tutustuminen Kokoelmakeskuksen tiloihin (mm. konservointitilat, säilytystilat)
Klo: 16.00 - 17.00	Iltapäiväkahvi ja välipala kaikille koulutuspäivään osallistujille
klo:17.00 -19.00	PKL:n syyskokous Kokoelmakeskuksen asiakastilassa

Yhteiskuljetus takaisin Vapriikkiin lähtee klo 16, 17 ja 19.

Koulutuspäivä on kaikille PKL:n Suomen osaston jäsenille maksuton. Osallistumismaksu yhdistykseen kuulumattomille on 70€ (sis. aamukahvi ja sämpylä).

Lisätietoja koulutuspäivän ohjelmasta ja tarkempia ohjeita julkaistaan syksyllä.

Ilmoittaudu 24.9.2014 mennessä s-postiin ilmoittautuminen.pkl@gmail.com

Kerro ilmoittautumisen yhteydessä:

Nimi

Jäsenluokka

Titteli

Organisaatio

Ruokarajoitteet

Osallistuminen yhteiskuljetukseen Vapriikki-kokoelmakeskus-Vapriikki

Osallistuminen PKL:n syyskokoukseen

<http://www.tampere.fi/vapriikki.html>

<http://www.tampere.fi/taidemuseo.html>

Tervetuloa!

Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osasto ry
Nordiska konservatorförbundets finländska sektion rf

KOKOUSKUTSU

SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN SYYSKOKOUS

Perjantaina 10. lokakuuta 2014, klo 16

Tampereen museoiden kokoelmakeskuksen asiakastila
Kauhakorvenkatu 56, Tampere

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat.

Yhdistys tarjoaa iltapalaa.

TERVETULOA!

Hallitus

Monumental Treasures - Preservation and Conservation

Dear Conservators and other Preservers of Cultural Heritage

The Nordic Association of Conservators Finnish section has the honour to invite you to the NKF XX Congress in Helsinki, Finland on 21-23 October 2015.

The theme of the congress is the preservation and conservation of monumental cultural heritage objects. A monumental object is a notable building, space or entity comprising of its exterior, interior and furnishings. The entity could include layers and details from different eras. Monumental objects could also be prominent pieces of art, textiles or collection of objects/art, objects can as well be notable by their size or meaning to the society.

Our goal at the congress is to present monumental restoration and conservation projects that have been carried out in cooperation between various people within the fields of conservation and preservation of cultural heritage, construction representatives, property and art owners and local authorities. During the congress we will become acquainted with on-going renovations projects in Helsinki including the Presidential Palace, the Parliament Building and the National Library of Finland.

Call for Papers

For presentations we kindly ask you to send in a maximum 300-word English abstract on the subject and the title of the presentation. Be sure to include your name, title, and other contact details and a short CV at the end of the abstract. Abstracts should be sent by e-mail in Word or PDF by 10 October 2014 to info.nkf2015@gmail.com. You may also participate in the congress with a poster.

The length of each presentation is max. 20 minutes. The congress' presentations will be published. Articles for the publication should be delivered by 28 Feb. 2015. The congress' working language will be English.

We look forward to active dialogue, experiences of challenging projects and especially real-life examples of what we conservators face every day at work.

For more information:
www.konservaattori.fi
info.nkf2015@gmail.com

See you in Helsinki!!!

Nordic Association of Conservators (Nordic IIC group) - Finnish section

LEHTIUUDISTUS ALKAA NYT!

Jäsenet voivat halutessaan luopua painetusta Konservattoriiliiton lehdestä ja/tai Meddelelser om Konservering -lehdestä. Ilmoitus lehden ilmestymisestä internetissä lähetetään sähköpostitse painetusta lehdestä luopuneille ja kaikille muillekin, jotka haluavat ilmoituksen. Lehti ilmestyy todennäköisesti aikaisemmin internetissä kuin painettuna.

Jos haluat luopua painetusta lehdestä ja lukea jatkossa vain digiversiota, lähetä sähköpostia osoitteeseen pkg.tiedotus@gmail.com ja ilmoita mistä lehdestä / lehdistä haluat vain digiversion. Ilmoita samalla mihin sähköpostiosoitteeseen haluat ilmoituksen digilehden ilmestymisestä.

Esim.

Maija Meikäläinen:

Haluan Konservattoriiliiton lehden painettuna. Haluan MoK -lehden pelkästään digilehtenä. Haluan ilmoituksen molempien lehtien ilmestymisestä internetissä osoitteeseen: maija.meikalainen@coldmail.com

Jos sähköpostiosoitteesi muuttuu, ilmoita muutos viipymättä pkg.tiedotus@gmail.com osoitteeseen!

Nina Jolkkonen-Porander

puheenjohtaja

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON SUOMEN OSASTO ry

NORDISKA KONSERVATORFÖRBUNDETS FINLÄNDSKA SEKTION rf

NORDIC ASSOCIATION OF CONSERVATORS FINNISH SECTION ra

TOIMINTAKERTOMUS 2013

Pohjoismaisen konservattoriliiton Suomen osasto ry (PKL) on Nordiska konservatorförbundetin (NKF) vuonna 1963 perustettu jäsenjärjestö. NKF:lla on Pohjoismaisissa yhteensä noin 1200 jäsentä. PKL on yhdistys, joka toimii konservointialojen yhdyssiteenä. Yhdistyksen tavoitteena on myös seurata alan koulutusta, sekä edistää konservointityön kehitystä ja konservattoreiden ammattipätevyyttä. Yhdistys pyrkii osaltaan valvomaan ammattikunnan sosiaalisia etuja ja konservattori-nimikkeen käyttöä.

Konservattorin ammattinimikkeen suojauksen osalta voidaan todeta, että tutkintonimike «konservattori AMK» on opetusministeriön päätöksellä suojattu. Sen sijaan konservattori-nimikkeen käyttöä tehtävänimikkeenä ei ole millään tavoin rajattu, eikä ole olemassa järjestelmää, joka estäisi asiantuntematonta henkilöä puuttumasta kulttuurihistoriallisesti merkittäviin kohteisiin. Tilanteen selkiöinti eurooppalaisella tasolla on myös European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations:n (ECCO) tärkeimpiä päämääriä. PKL on ECCO:n täysjäsen.

Jäsenistö

Yhdistyksellä oli vuoden 2013 lopulla yhteensä 256 jäsentä: liitännäisjäseniä 19, opiskelijajäseniä 81, varsinaisia jäseniä 143, kunniajäseniä 4, eläkeläisjäseniä 9 ja yhteisökannattajajäseniä 6. Vuoden aikana yhdistykseen liittyi 20 uutta opiskelijajäsentä ja 1 var-

sinainen jäsen, 3 opiskelijajäsentä siirtyi varsinaiseksi jäseneksi. Yhdistyksestä erosi 8 henkilöä.

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuonna 2013 13 kertaa, joista kaksi oli puhelinkokouksia. Lisäksi kahdessa kokouksessa puheenjohtaja oli läsnä skypen välityksellä. Hallituksen puheenjohtajana toimi **Nina Jolkkonen-Porander** (12/13) ja varapuheenjohtajana **Liisa Valkeapää** (11/13), hallituksen jäseninä **Liisa Helle-Wlodarczyk** (6/13), **Marleena Vihakara** (7/13), **Jaana Kataja** (9/13), **Katja Luoma** (10/13), **Sami Supply** (3/13) ja **Kaisu Voutilainen** (9/13). Yhdistyksen hallituksen sihteerinä toimi **Laura Sallas** (10/13), jäsenasiansihteerinä **Anna Aaltonen** (7/13) ja taloudenhoitajana **Henna Koskinen** (9/13).

Hallituksella on työvaliokunta, joka kokoontuu tarvittaessa ja valmistelee asiat hallituksen kokouksiin. Työvaliokuntaan kuuluvat yhdistyksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja taloudenhoitaja. Työvaliokunta ei kokoontunut vuoden 2013 aikana.

Yhdistyksen 2013 tilien tarkastajina toimivat Tilitarkastusrengas ja **Jiri Taleva**.

Vuosikokoukset ja koulutuspäivät

Yhdistyksen kaksi sääntömääräistä yleiskokousta pidettiin Vantaalla 15.3.2013 ja Turussa 8.11.2013.

Kevään koulutuspäivä järjestettiin 15.3.2013 Vantaalla, Metropolia ammattikorkeakoulun konservoinnin koulutusohjelman tiloissa. Koulutuspäivi-

en aiheena oli E.C.C.O:n *Competences for Access to the Conservation-Restoration Profession* –julkaisu eli Konservattoreiden pätevyysvaatimukset Euroopassa sekä CEN-standardit. E.C.C.O:sta oli puhujana **Jaap van der Burgh**, Suomesta **Riitta Koskivirta** ja **Tuula Auer**. Lisäksi koulutuspäivillä oli mahdollisuus keskustella työehtosopimukseen liittyvistä asioista ammattiyhdistysten edustajien **Ulla Mätön** (Museoalan ammattiliitto) ja **Jaakko Korpisaaren** (Akanvan erityisalat) kanssa. Kevään koulutuspäivään osallistui 30 henkilöä.

Syyskoulutuspäivillä 8.-9.11.2013 kuultiin esitelmää Turun linnan uusitun perusnäyttelyn esineiden konservoinnista, näyttelyn suunnittelusta ja ennaltaehkäisevästä konservoinnista sekä tutustuttiin itse näyttelyyn. Vierailimme myös Maskun kirkossa, jossa oli konservointityöt loppusuoralla, sekä Kankaisen kartanossa. Koulutuspäivään osallistui 90 henkeä. Koulutuspäivän ensimmäisillä luennoilla oli mukana lisäksi myös museotekniikan päivien osallistujia 20 henkeä. Koulutuspäivillä luennoivat **Mats Sjöström**, **Nina Lepokorpi**, **Maarit Hirvilampi**, **Sari Selkee**, **Riikka Saarinen**, **Tanja Huikuri** sekä **Emilia Kallinen**.

Tiedotus

Yhdistyksen tärkein tiedotuskanava on *Konservattoriiliiton lehti*, josta ilmestyi vuoden aikana 4 numeroa, numerot 112 – 115. Lehden painosmäärä oli 300 ja sen vastaavina toimittajina olivat Marleena Vihakara ja **Tuija Toivanen**. Vuoden 2013 toinen numero, lehti nro 113 oli ensimmäinen värillisenä painettu ja samalla juhlalehti. Vuoden 2013 alussa päätettiin alkaa julkaista Konservattoriiliiton lehteä myös internetissä vuoden viiveellä, jotta kaikki alalla julkaistava tieto olisi mahdollisimman monen ulottuvilla. Syysvuosikokouksessa viiveestä päätettiin jäsenistön toiveesta luopua ja julkaista lehti yhtä aikaa painettuna ja internetissä. Uudistus vaatii vielä toimenpiteitä, joten se pyritään toteuttamaan vuoden 2014 aikana. Jäsenlevityksen lisäksi lehteä lähetettiin vapaakappaleina seuraaville tahoille: NKF:n pohjoismaiset osastot, ECCO, ICCROM, Suomen museoliitto, Museoalan ammattiliitto, Tarton yliopiston kirjasto ja IIC:n kirjasto Lontoossa.

Yhdistys julkaisee yhdessä Pohjoismaisen konservattoriiliiton muiden jäsenosastojen kanssa kaksi kertaa vuodessa ilmestyvää *Meddelelser om konserve-*

ring-lehteä (MOK). Lehti on konservointi-alan tieteellinen julkaisu, jossa ilmestyneistä artikkeleista osa on vertaisarvioituja. Vuoden 2013 kahdesta numerosta toinen oli yleisnumero ja toinen teemanumero, jonka aiheena oli muovin konservointi. Lehden Suomen osaston yhteyshenkilönä toimi Liisa Valkeapää.

Yhdistyksen verkkosivuilla www.konservaattoriiliitto.fi jaetaan tietoa konservoinnista ja Konservattoriiliitosta. Sivulla on myös konservointipalvelu- ja tarjoavien jäsenten yhteystiedot. Sivujen ylläpitäjinä toimivat Liisa Helle-Wlodarczyk ja **Pia Klaavu**. Sivuja täydennetään jatkuvasti. Yhteisöpalvelu Facebookissa Konservattoriiliitolla on oma sivunsa, joka toimii myös tiedotus-kanavana. Yhdistyksen sivun ylläpitäjinä toimivat Liisa Helle-Wlodarczyk ja Liisa Valkeapää.

Lisäksi tiedotusvälineenä toimii konservattoreiden sähköpostilista osoitteessa **konservaattori@lists oulu.fi**, jota ylläpitää **Jari Heinonen**. Sähköpostilistalla on myös henkilöitä, jotka eivät kuulu PKL:oon.

Pohjoismaisella konservattoriiliitolla on yhteiset verkkosivut muiden pohjoismaisten osastojen kanssa osoitteessa: www.nordiskkonservatorforbund.org. Sivujen uudistamiseksi perustettiin työryhmä vuonna 2011. Uusia sivuja alettiin valmistella vuoden 2012 aikana ja sivujen toteutus on edennyt julkaisu- vaiheeseen vuoden 2013 aikana.

Kansainvälinen toiminta

European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations (ECCO) on perustettu 1991 ja sen kotipaikka on Bryssel, Belgia. ECCO:ssa on 22 jäsenliittoa. Näistä 19 on varsinaisia jäseniä ja kolme liitännäisjäsenä. Liitot kattavat 19 EU-maata ja 2 EFTA-maata. Lisäksi ECCO:lla on varsinaisena jäsenenä yksi kansainvälinen jäsenliitto. ECCO:n yleiskokous pidettiin 22.4.2013 Lissabonissa. Sami Supply toimi yhdistyksen ECCO –yhteyshenkilönä.

NKF:n Liittoneuvoston vuosikokoukseen, joka pidettiin 15.10.2013 Göteborgissa, osallistuivat **Tina Lindgren** ollen paikalla kokouksen puheenjohtajana sekä Nina Jolkkonen-Porander PKL:n Suomen osaston edustajana.

PKL on The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works:n (IIC) alueryhmä (regional group). IIC on perustettu 1950, sen kotipaikka on Lontoo. Yhdistyksen IIC-yhteyshenkilö-

nä toimii **Tiina Sonninen**.

Yhdistys liittyi Europa Nostra –järjestöön (EuNo) vuonna 2011. EuNo on eurooppalainen kulttuuriperintöä vaaliva kansalaisjärjestö, joka edustaa yli 300:a yhteisöä yli 50:stä maasta. Järjestön päämääränä on suojata Euroopan kulttuuriperintöä ja tarjota vahva verkosto alan keskustelulle. Järjestö myös palkitsee vuosittain parhaita kulttuuriperintömme suojelemissa hankkeita ja projekteja, edistää suojelupolitiikkaa ja korkeita standardeja kulttuuriperinnön suojelutoimissa, sekä pyrkii kampanjoimaan kaikkia uhkia vastaan, jotka kohdistuvat herkkiin rakennuksiin, paikkoihin ja maisemiin. Jäsenyyden myötä yhdistys on automaattisesti myös EuNo Suomen osaston (perustettu vuonna 2011) jäsen. PKL:n EuNo-yhdyshenkilönä toimii Katja Luoma. Vuonna 2013 yhdistyksen vuosikokous järjestettiin Metropolia ammattikorkeakoulun Tikkurilan yksikössä. Tilaisuudessa käsiteltiin mm. konservoinnin koulutuksen nykytilaa. Europa Nostran vuoden 2013 kulttuuripalkinnosta pääsi kilpailemaan Suomesta kahdeksan kohdetta.

Toimitilat

Yhdistyksellä ei ole varsinaisia toimitiloja, vaan tiloja on tarvittaessa vuokrattu käyttöön Suomen Museoliiton toimistosta Helsingissä. Yhdistyksen postiosoite on edelleen Museoliiton toimiston osoite, mutta toimistossa ei ollut päivystystä, vaan sinne tulleet yhteydenotot ohjattiin muualle yhdistyksen toimihenkilöille. Yhdistyksellä on arkistokaappi, jonka sijoituspaikka on Metropolia Ammattikorkeakoulun tiloissa Vantaalla. Lisäksi yhdistyksellä on arkistomateriaalia Toimihenkilö-arkistossa.

Muu toiminta

PKL:n Suomen osasto juhli vuonna 2013 50-vuotista taivaltaan. Juhlavuoden kunniaksi oli monenlaisia toimintaa. Konservointia tehtiin tunnetuksi kirjas-toissa kiertävän näyttelyn myötä. Rekvisiittanäyttely suunnitelti ja kokosi työryhmä, jossa oli edustajia kaikista konservoinnin erikoistumisaloista. Päävastuussa oli Liisa Helle-Włodarczyk. Rekvisiittanäyttely, jossa kerrotaan sanoin, kuvin ja esinein konservoinnista ja konservaattoreiden koulutuksesta, koostuu konservaattorien käyttämiä työvälineitä ja materiaaleja sisältävistä vitriinikehyksistä, sekä kankaal-

le painetuista julisteista. Näyttely oli esillä vuoden 2013 aikana Pasilan, Turun, Kuopion, Seinäjoen, Rovaniemen ja Lahden kaupungin kirjastoissa sekä Kotkassa Tietokeskus Vellamossa sekä Helsingissä Kansallismuseossa. Näyttely jatkuu vielä vuoden 2014 puolella Vaasan kaupungin kirjastossa.

Yhdistykselle painettiin vuoden 2013 alussa esitteitä ja vauriokortteja jaettavaksi erilaisissa tilaisuuksissa. Esitteiden ja vauriokorttien avulla pyritään lisäämään tietoisuutta konservoinnista ja konservaattoriliitosta, joten niiden toivotaan edistävän myös ennaltaehkäisevää konservointia. Jäsenille hankittiin juhluvuoden kunniaksi myös kangaskasseja, jotka jaettiin kevään koulutus-päivän yhteydessä ja postitse vuositarrojen ohessa. Juhlavuoden kunniaksi Konservattoriliitolle suunniteltiin oma paita, college-takki ja liivi, joita myytiin vuoden 2013 aikana.

Juhlavuoden toimintaan kuului myös blogin ylläpitäminen internetissä osoitteessa

<http://konservaattoriliitto.blogspot.fi>. Blogin kirjoittaja vaihtui kuukausittain. Kirjoittajia oli 12 ja päivityksiä 32. Blogissa eri alojen konservaattorit esittelevät työtään erittäin havainnollisesti kuvin ja sanoin.

Huhtikuussa liiton jäseniä matkusti kevätretkelle Gotlantiin. Retkellä tutustuttiin Riksantikvarie-ämbetetin ja Byggnadshyttanin toimintaan. Alkuvuodesta liiton puheenjohtaja tiedotti PKL-juhlavuodesta lähes 200 museolle. Seitsemänkymmentäyksi museota halusi onnitella Konservattoriliittoa myöntämällä vapaan pääsyn PKL jäsenille osaksi vuotta tai koko vuodeksi.

Juhlavuoden huipennus oli elokuussa Kulosaaren Casinolla järjestetty illallisaal. Juhlaan osallistui 80 jäsentä sekä kaksi Museoalan ammattiliiton edustajaa. Juhlassa julkistettiin kaksi hallituksen valitsemaa uutta kunniajäsentä. **Helena Nikkasen** ja **Tuulikki Kilpisen** saavutuksia esiteltiin kunniakirjojen ja kukkien luovutuksen yhteydessä. Illallisen lomassa kuultiin myös korkeatasoista musiikkia sekä nähtiin konservointiaiheinen valokuvakavalkadi ajalta ennen Konservattoriliittoa. PKL:n puheenjohtaja piti juhlapuheen. Juhlassa oli esillä konservointiaiheisia lehtileikkeitä vuosien varrelta. Jäsenistö osallistui lehtileikkeiden keräämiseen. Leikekansion kokosivat Henna Koskinen ja Anna Aaltonen, lisäksi apuna oli jäseniä sekä muita alasta kiinnostuneita.

Stipendejä on jaettu 2013 vuonna 2012 jouluna Vantaan Metropoliasta konservaattoreiksi valmistuneille PKL:n jäsenille. Stipendin määrä on ollut

100euroa/ valmistuva opiskelijajäsen. Stipendejä jaettiin yhteensä 200 eurolla. Vuonna 2013 ei valmistunut yhtään PKL:n opiskelija-jäsentä. Lisäksi juhluvuoden kunniaksi jäsenillä oli mahdollisuus hakea erikoisstipendejä, jotka oli tarkoitettu jatkokoulutuskursseihin ja kongresseihin osallistumista varten. 300 euron suuruisia erikoisstipendejä jaettiin 10 kappaletta, joista yksi palautettiin käyttämättömänä.

Yhdistykseltä pyydettiin lausuntoja CEN-standardiehdotuksiin. Suomen standardoimisliitto SFS ry järjesti 5.9.2012 Helsingissä tilaisuuden, jossa perustettiin CEN/TC 346 kansallinen seuranta-ryhmä. Ryhmä kokoontui SFS:n tiloissa Helsingissä 24.1. ja 26.9.2013. PKL:a edustaa kansallisessa seurantaryhmässä Riitta Koskivirta.

Yhdistyksessä toimi erikoistumisalakohtaisia työryhmiä, mm. Tekstiilikonservaattoreiden, Paperikonservaattoreiden, Arkeologisten materiaalien konservaattoreiden sekä Rakennuskonservaattoreiden (Konsti) työryhmät.

Rakennuskonservoinnin työryhmä tapasi toukuussa väritystutkimuksen merkeissä Kansallis-museossa. Tilaisuudessa mietittiin väritystutkimuksen nykytilaa ja mahdollisia kehitystarpeita. Aiheesta julkaistiin artikkeli Konservaattoriliiton lehdessä 3/2013. Työryhmän sisällä on myös käyty voimakasta keskustelua mm. koulutuksesta ja sen tulevaisuudesta. Työryhmä lähestyi hallitusta loppuvuodesta asian tiimoilta kirjeitse. Konstilla on oma sähköpostiosoite, jonne jäsenet voivat lähettää yhteystietonsa saadakseen infokirjeitä. Osoite on pkl.konsti@gmail.com.

Tekstiilikonservaattoreiden työryhmä TEKO kokoontui 13.5.2013 Lohjalla Arvotekstiilipalvelu Tupulatakki Oy:n tiloissa koulutuspäivän merkeissä, jonka aiheena oli valkaisu- ja tahrannoitus-käsittely.

Pääteemana oli kaliumboorihydridivalkauskäsittely selluloosakuiduille. Opettajana toimi tekstiilikonservaattori Jaana Kataja Kymenlaakson museosta. Osallistujia oli 14 tekstiili-konservaattoria ympäri Suomea. Tekstiilikonservaattoreilla on oma sähköpostilista: tekons@googlegroups.com.

Talous

Opetusministeriö myönsi vuonna 2013 yhdistykselle 13 000 euron suuruisen avustuksen jäsentiedotukseen ja järjestöpalvelujen ostamiseen.

Yhdistyksen tilinpäätös oli 6912,99 euroa alijäämäinen. Jäsenmaksut pysyivät vuonna 2013 ennallaan ja olivat varsinaisten jäsenten ja liitännäisjäsenten osalta 48 euroa sekä opiskelija-jäsenten osalta 42 euroa. Yhteisökannattaja-jäsenten osalta jäsenmaksu oli 120 euroa. Eläkkeellä oleville konservaattoreille yhdistys myönsi anomuksesta 50%:n alennuksen jäsenmaksusta.

Yhdistys maksoi ECCO -jäsenyydestä vuodelta 2013 898,00 euroa, yhteispohjoismaisesta lehdestä *Meddelelser om konservering* 3609 euroa ja NKF:n 2012 jäsenyydestä 620,33 euroa sekä EuNo-jäsenyydestä 200 euroa.

Vaikka yhdistyksen talous on vakaalla pohjalla ja tasapainossa, se on täysin riippuvainen Opetusministeriön jäsentiedotusta ja järjestöpalveluiden ostamista varten myöntämästä toiminta-avustuksesta.

Hallitus 20.2.2014

POHJOISMAISEN KONSERVAATTORILIITON
SUOMEN OSASTO RY
1463614-9

T A S E K I R J A

Tilikausi 01.01.2013 - 31.12.2013

SISÄLTÖ:

SIVU:

TILINPÄÄTÖS:

Virallinen tuloslaskelma	1
Virallinen tase	2
Tilinpäätöksen liitetiedot	3
Toimintakertomus	4 - 8
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	9
Tilinpäätöksen allekirjoitus	10
Tilintarkastusmerkintä	10

Pohjoism.Konservaattoriilitto Ry

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2013	1.1. - 31.12.2012
Varsinainen toiminta		
Tuotot		
Tuotot	12 595,79	3 373,00
Tuotot yhteensä	12 595,79	3 373,00
Kulut		
Henkilöstökulut	- 7 777,10	- 6 516,74
Muut kulut	- 38 137,68	- 20 766,78
Kulut yhteensä	- 45 914,78	- 27 283,52
Tuotto-/Kulujäämä	- 33 318,99	- 23 910,52
Varainhankinta		
Tuotot	13 406,00	13 381,00
Varainhankinta yhteensä	13 406,00	13 381,00
Tuotto-/Kulujäämä	- 19 912,99	- 10 529,52
Tuotto-/Kulujäämä	- 19 912,99	- 10 529,52
Satunnaiset erät		
Yleisavustukset	13 000,00	10 000,00
Satunnaiset erät yhteensä	13 000,00	10 000,00
Tilikauden tulos	- 6 912,99	- 529,52
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 6 912,99	- 529,52

Pohjoism.Konservaattoriitto Ry

Y-tunnus 1463614-9

2

	31.12.2013	31.12.2012
TASE		
Vastaavaa		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset		
Muut saamiset lyhytaik.	645,00	480,00
Lyhytaikaiset yhteensä	645,00	480,00
Rahat ja pankkisaamiset	9 299,23	17 596,84
VAIHTUVAT VASTAAVAT yhteensä	9 944,23	18 076,84
	<u>9 944,23</u>	<u>18 076,84</u>
Vastattavaa		
OMA PÄÄOMA		
Ed. tilikausien ylijäämä-(alij.)	13 137,64	13 667,16
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 6 912,99	- 529,52
OMA PÄÄOMA yhteensä	6 224,65	13 137,64
	<u>6 224,65</u>	<u>13 137,64</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Muut lyhytaikaiset velat	3 719,58	4 939,20
Lyhytaikainen yhteensä	3 719,58	4 939,20
VIERAS PÄÄOMA yhteensä	3 719,58	4 939,20
	<u>3 719,58</u>	<u>4 939,20</u>
	<u>9 944,23</u>	<u>18 076,84</u>

**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
TILIKAUSI 01.01.2013 - 31.12.2013**

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Avustuksia on saatu Opetusministeriöstä 13 000,00 eur.

Oman pääoman muutokset:

	31.12.2013	31.12.2012
Edellisen tilikausien yli/alijäämä	13137,64	13667,16
Tilikauden yli/alijäämä	-6912,99	-529,52
Oma pääoma	6224,65	13137,64

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

- PÄIVÄKIRJA	ATK
- PÄÄKIRJA	ATK
- TASEKIRJA	SIDOTTU

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

- PANKKITOSITTEET
- MUISTIOTOSITTEET

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Helsinki 17 . 3 . 2014

Mariit Jones

MARIIT JONES

Kaisu Voutilainen

Kaisu Voutilainen

Mari Lenc

MARI LENC

Maria Vilhela

Marianna Vihakera

Nina Jolkkonen-Perander

Nina Jolkkonen-Perander, pj

Tilinpäätöserkintä

Suoritetusta toiminnantarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä

24 . 3 . 2014

TILINTARKASTUSRYHMÄ OY

Antti Korpilahti
ANTTI KORPILAHTI, MK

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Pohjoismaisen konservaattoriiliiton Suomen osasto ry:n jäsenille

Olemme tilintarkastaneet **Pohjoismaisen konservaattoriiliiton Suomen osasto ry:n** kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2013. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko hallituksen jäsenet syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhdistystä kohtaan, taikka rikkoneet yhdistyslakia tai yhdistyksen sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisällyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhdistyksessä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystytäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsitksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa alijäämää 6.912,99 euroa, ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 24. maaliskuuta 2014

Tilintarkastusrengas Oy

Lotta Kauppila, HTM

TOIMINNANTARKASTUSKERTOMUS

Olen tarkastanut Pohjoismaisen konservattoriiliiton Suomen osasto ry:n tilinpäätöksen 1.1.-31.12.2013 toiminnantarkastajana. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelma ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Toiminnantarkastajan velvollisuudet

Toiminnantarkastajan tehtävä on arvioida yhdistyksen hallinnon järjestämistä, kirjanpidon ja tilinpäätöksen yleistä asianmukaisuutta, johdon saamien etuuksien ja lähipiiritoimien asianmukaisuutta sekä jäsenten yhdenvertaisen kohtelun toteutumista. Toiminnantarkastus suoritetaan yhdistyksen toimintaan nähden riittävässä laajuudessa.

Käsitykseni mukaan olen hankkinut lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa toiminnantarkastusaineistoa.

Toiminnantarkastuslausunto

Tarkastuksen perusteella totean, että tilinpäätös perustuu kirjanpitoon ja sisältää olennaisilta osin yhdistyksen tuotot, menot, varat, oman pääoman, velat ja yhdistyksen antamat vakuudet. Tarkastuksessa ei ole havaittu, että hallituksen jäsen tai toimihenkilö olisi syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhdistystä kohtaan, eikä ole havaittu, että johtoon kuuluva tai toimihenkilö olisi rikkonut yhdistyslakia tai yhdistyksen sääntöjä.

Helsingissä ^{17.3} 2014

Jiri Talleva
toiminnantarkastaja

**TOIMITAMME KAIKKI MATERIAALIT, TARVIKKEET
JA LAITTEET KOKOELMIEN HOITON
MUSEOILLE, ARKISTOILLE JA KIRJASTOILLE.**

oo

MH-Keskus Oy
tel. 045 803 1330
info@museoidenhankintakeskus.fi

Vieraile myös
verkkokaupassa:
www.museoidenhankintakeskus.fi

Verkkosivuilta voit tilata
uutiskirjeemme, jossa kerrotaan
mmm. uusista tuotteista sekä
kuukauden tarjouksista.

Museoiden
hankintakeskus

Hallitus 2014

Puheenjohtaja

Taidekonservaattori Nina Jolkkonen-Porander, FM, teol.kand
Peruksentie 247, 64300 Lapväärtti
puh. 040-7392149
nina.jolkkonen@hotmail.com

Varapuheenjohtaja

Tekstiilikonservaattori Jaana Kataja
Kymenlaakson museon
kokoelmakeskus
Keisarinmajantie 11, 48230 Kotka
puh. 040-3506358
jaana.kataja@kotka.fi

Jäsenet

Paperikonservaattori Kaisu Voutilainen
Rajarinne 3 A, 01230 Vantaa
kaisu.voutilainen@fng.fi

Paperikonservaattori Marleena Vihakara
Konservointilaitos
Suomen kansallismuseo
PL 913
00101 Helsinki
marleena.vihakara@gmail.com

Tekstiilikonservaattori Mari Saari
Rauman museo
Kauppakatu 24, 26100 Rauma
044 793 3545
mari.saari@outlook.com

Tekstiilikonservaattori Maarit Jones
Helsingin kaupunginmuseo
PL / PB 4300 (Sofiankatu 4)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Tel. +358 (0)9 310 364 84
GSM: +358(0) 50 552 9376
maarit.jones@hel.fi

Tekstiilikonservaattori Ilsi From
ilsi.from@gmail.com

Toimihenkilöt 2014

Taloudenhoitaja:

Paperikonservaattori Emmi Heinonen
Vähäheikkiläntie 51 A 17
20810 Turku
emmi_heinonen@luukku.com

Liiton laskutusosasto:

PKL
Emmi Heinonen
Vähäheikkiläntie 51 A 17
20810 Turku

Sihteeri

Paperikonservaattori
Riikka Kupias
riikka.kupias@gmail.com

Jäsenasiainsihteeri

Paperikonservaattori Anna Aaltonen
puh. 050-303 7558
jasenssihteeri@konservaattoriliitto.fi

MOK-yhdyshenkilö

Tekstiilikonservaattori Jaana Kataja
Kymenlaakson museon kokoelmakeskus
Keisarinmajantie 11
48230 Kotka
puh. 040-3506358
jaana.kataja@kotka.fi

ECCO-yhdyshenkilö

Mari Lenck, vastaava konservaattori,
tekniikan toiminnon esimies
Helsingin taidemuseo
PL 5400, 00099 Helsingin kaupunki
mari.lenck@hel.fi
gsm 040 334 6072 puh. 09 310 87027

Europa Nostra-yhteyshenkilö

Interiöörinkonservaattori Katja Luoma
OSK Rotunda
040 534 8021
konservaattori(at)gmail.com

Tapahtumakalenterin ylläpitäjä

esinekonservaattori Pia Klaavu
pia.klaavu@nba.fi

WWW-sivut 2012

Moderaattori maalausconservaattori
Liisa Helle-Wlodarczyk
Puh. 040-774 6404
info@konservointihelle.fi

Tiedottaja

Tekstiilikonservaattori Jenniina Siira
Osuuskunta Konservointi ja Restaurointi
Kollaasi
Silkkitie 5
01300 Vantaa
040-6715744

Liiton lehti

Lehden asioita koskevat sähköpostit:
pkllehti@gmail.com

Toimittaja

Paperikonservaattori
Marleena Vihakara
marleena.vihakara@gmail.com

Toimitussihteeri

Paperikonservaattori
Hanna-Leena Väisänen
toimitussihteeri.pkl@gmail.com

Taittaja

Esinekonservaattori
Satu Haapakoski
satu@konservointikilta.fi
044 713 0654

“The challenge of conservation is to be able to see the whole work, even when you’re concentrating on a tiny fragment.”

Hannele Heporauta,
Head of conservation

Sharing the passion
www.crownfineart.com

